

Vsebina

PRVI DEL	2
SPLOŠNI IZOBRAŽEVALNI CILJ	2
PETI DEL	2
ORGANIZACIJSKI OKVIR	2
ŠESTI DEL	2
PREDMETNIKI	2
OSMI DEL	3
UČNI NAČRTI POSAMEZNIH OBVEZNIH VAJ PREDŠOLSKE STOPNJE	3
DEUTSCH / NEMŠČINA SLOWENISCH / SLOVENŠČINA	3
ZGODNJA MATEMATIČNA VZGOJA	8
SREČANJE S STVARNIM SVETOM	14
GLASBA	17
UMETNOST IN LIKOVNO SNOVANJE	19
TEHNIKA IN OBLIKOVANJE	22
PROMETNA IN MOBILNOSTNA IZOBRAZBA	25
RITMIKA	27
IGRA	30
GIBANJE IN ŠPORT	33

PRVI DEL

SPLOŠNI IZOBRAŽEVALNI CILJ

2.1 Izobraževalna naloga na predšolski stopnji

Naloga predšolske stopnje vidi po § 9 odst. 1 Zakona o šolski organizaciji v ospredju individualni vidik pospeševanja. Predšolska stopnja ima nalogo pospeševati učenke in učence glede na za 1. šolsko stopnjo potrebno šolsko zrelost. Pri tem je treba po načelu inkluzivne pedagogike stremeti po socialni integraciji otrok s posebnimi potrebami. Predšolsko stopnjo tako označuje raznolika, individualna in kompenzatorična naloga pospeševanja.

PETI DEL

ORGANIZACIJSKI OKVIR

5. Predšolska stopnja

Pri obveznih vajah je treba prilagodljivo oblikovati učna okolja za vse otroke in individualne pospeševalne ukrepe. Paziti moramo na menjavanje učnih področij in socialnih oblik, individualnih in socialnih učnih časov ter dela in odmorov, prav tako na izravnavanje kognitivne, afektivne in psihomotorične učne dimenzije. Pri dolžini učnih faz je treba upoštevati vidike obremenljivosti in oblikovanih dob oddiha.

V prvi vrsti je treba predvidevati aktivnosti v majhnih skupinah; te podpirajo aktiviranje in motiviranje učenk in učencev in omogočajo njihovo individualno pospeševanje. Usmerjeni ukrepi pospeševanja naj ne privedejo do pritiska pri izvedbi in preobremenitve. Natančno opazovanje in razumevanje za kognitivno, fizično, emocionalno in socialno obremenljivost otrok sta pogoj. Domače naloge na tej stopnji niso predvidene.

ŠESTI DEL

PREDMETNIKI

Skupno število tedenskih ur in obseg ur obveznih predmetov, obveznih vaj, pospeševalnega pouka, prostih predmetov in neobveznih vaj

a) Predmetnik predšolske stopnje

Verbindliche Übungen ¹ /Obvezne vaje	Klasse/Razred
Religion/Verouk	2
Sprachen²/Jeziki	
Deutsch/Nemščina	3,5
Slowenisch/Slovenščina	
Mathematik, Naturwissenschaften, Wirtschaft und Gesellschaft/Matematika, naravoslovje, gospodarstvo in družba	
Mathematische Früherziehung/Zgodnja matematična vzgoja	2
Sachbegegnung/Srečanje s stvarnim svetom	1,5
Musik, Kunst und Kreativität/Glasba, umetnost in kreativnost	
Musik/Glasba	1,5
Kunst und Gestaltung/Umetnost in likovno snovanje	1,5
Technik und Design/Tehnika in oblikovanje	1

Verkehrs- und Mobilitätsbildung/Prometna in mobilnostna vzgoja	1
Rhythmik/Ritmika	0,5
Spiel/Igra	1
Gesundheit und Bewegung/Zdravje in gibanje	1
Bewegung und Sport/Gibanje in šport	5
Gesamtwochenstundenzahl/Skupno število ur	20
Förderunterricht ³ /Pospeševalni pouk	

1 V predmetniku za posamezne obvezne vaje navedene tedenske ure je treba razumeti kot merilo in jih je mogoče po potrebi zvišati ali znižati, pri čemer nobena obvezna vaja ne sme odpasti v celoti. Znižanje obsega ur obvezne vaje Verouk ni dopustno. Skupno število tedenskih ur se ne sme prekoračiti. Razdelitev na manjše in medpredmetne učne sekvence je mogoča. Spremembe, ki naj preprečijo organizacijske težave pri skupnem vodenju predšolske stopnje s 1. in 2. šolsko stopnjo, določi po čl. I § 4 odst. 4 šolski forum.

2 Na predšolski stopnji je mogoče izvajati v okviru obveznih vaj posebno pospeševanje v prvem jeziku učenk in učencev v obsegu treh tedenskih ur po potrebi vzporedno s poukom oz. v celoti ali delno skupaj z njim.

3 Za pospeševanje glede na menjavo se lahko izvajajo pospeševalne ponudbe, pri čemer se ne sme prekoračiti v predmetniku predvidenega celotnega števila tedenskih ur.

OSMI DEL

UČNI NAČRTI POSAMEZNIH OBVEZNIH VAJ PREDŠOLSKE STOPNJE

Za obvezne vaje predšolske stopnje veljajo določila vsakokratnega učnega načrta ljudske šole, ZZL št. 134/1963, osmi del, z merilom, da je treba poučevati ustrezno predznanju otrok po možnosti v približno enakem obsegu v slovenskem in nemškem jeziku.

DEUTSCH / NEMŠČINA SLOWENISCH / SLOVENŠČINA

Izobraževalna in učna naloga:

Obvezna vaja ima nalogo, da pospešuje jezikovno sposobnost učenk in učencev in jih privede izhajajoč iz individualnega jezika do ustrezne uporabe standardnega jezika. Jezik je pomembno orodje za usvajanje sveta in kulture, razvoj identitete in oblikovanje socialnih odnosov. Utrditi in razširiti je treba individualne jezikovne kompetence učenk in učencev, da morejo jezik kot sredstvo sporazumevanja vedno bolj utrjeno uporabljati. Pospešujemo kreativno, igrivo ukvarjanje z jezikom ter spodbujamo doživljajske in izrazne sposobnosti s srečavanji s starosti primerno otroško književnostjo.

Ukvarjanje s črkami in glasovi ima nalogo, da pripravlja, razvija in pospešuje tako individualno motivacijo za branje in pisanje kakor tudi pospešuje in zagotavlja osnovne kompetence za učenje branja in pisanja. K tem osnovnim kompetencam spadajo predvsem fonološko zavedanje (torej sposobnost spoznavati in zaznavati glasovne sestavne dele jezika), tekočnost poimenovanja, besedni delovni spomin in zgodnje poznavanje črk za jezikovno pismenost. Sposobnost prepoznavanja in razčlenjevanja posameznih jezikovnih glasov v tekočem jeziku (fonemsko zavedanje) je razmeroma pozen razvojni korak pri usvajanju jezika,

ki se velikokrat zgodi šele ob ukvarjanju s črkami. Razumevanje za glasovno strukturo jezika omogoča razumeti, kako točno ponazarjajo črke in črkovne skupine to glasovno strukturo.

Že pred vstopom v šolo nabirajo otroci izkušnje s pismenostjo, ki jim približuje mdr. pomembnost pisave. Prav tako služijo grafomotorične sposobnosti kot pogoj za uspešen proces opismenjevanja in za risanje, slikanje in druge finomotorične spretnosti (rezanje, lepljenje, radiranje ...).

Didaktična načela:

Grajenje kompetenc je naloga vseh obveznih vaj. Kompetenčnih področij ne gledamo izoliranih med seboj in naj bi jih v pouku povezovali drugo z drugim. Starosti primerna jezikovna izrazna sposobnost učenk in učencev se razvija od spontanih, po potrebah usmerjenih priložnosti tja do bolj ciljno usmerjene, bolj po vsebini in obliki naravnane komunikacije. Jezikovno dejanje učiteljic in učiteljev je pri tem kot zgled osnovnega pomena.

Jezikovno učenje na predšolski stopnji izhaja na kompetenčnih področjih **Poslušanje, jezik in govorjenje** iz individualnih jezikovnih izkušenj učenk in učencev. Z usmerjenimi spodbudami in ukrepi individualiziranja in diferenciranja podpiramo otrokov jezikovni razvoj. Otrokovo jezikovno delovanje širimo z raznolikimi spodbudami in previdnim navajanjem k pravilni rabi jezika. Vzbuja in krepi se zaupanje v lastno jezikovno sposobnost. S preizkušanjem, aktivnim odkrivanjem, samostojnim in skupnim obdelovanjem naj bi spodbujevali in večali veselje ob ukvarjanju z jezikom. Naloga učiteljic in učiteljev je, da spremljajo in podpiranje učenke in učence v njihovem individualnem usvajanju jezika. Prav tako morejo učenke in učenci to, kar so se naučili pri pouku, prenesti v osebno jezikovno rabo in končno naravnano uporabljati.

Na kompetenčnem področju **Ukvarjanje z glasovi in črkami** je v ospredju navdušujoč in spodbujevalen pristop do raznolike starosti primerne književnosti. Z ukvarjanjem z besedili vseh vrst in otroško književnostjo razumejo učenke in učenci postopoma, da je pisava pomembno sredstvo sporazumevanja in komunikacije. Glede na zapletenost bralnega opismenjevanja prihaja do prvih izkušenj, da ponazarjajo črke jezikovne glasove. To se dogaja z mnogimi igrivimi vajami, ki spodbujajo in pospešujejo potek bralnega opismenjevanja.

Na kompetenčnem področju **Grafomotorika** naj ponujamo učenkam in učencem možnost, da spoznavajo pisanje kot pomembno možnost izražanja ter nabirajo raznolike izkušnje in učne možnosti skozi različne grafomotorične naloge in učne situacije. Ob poskusu prikazovanja znakov in črk v katerikoli obliki (npr. s slikanjem, pisanjem, lepljenjem, izrezanjem) razvijajo učenke in učenci prve pisne kompetence.

Osrednji predmetni koncepti:

Osrednji predmetni koncepti obveznih vaj Nemščina in Slovenščina se ravna po osrednjih predmetnih konceptih obveznih predmetov Nemščina in Slovenščina.

Kompetenčni model in kompetenčna področja:

Obvezni vaji Nemščina in Slovenščina imata nalogo, da razširita različne prve jezike in jezikovne zvrsti učenk in učencev za nemščino in slovenščino kot standardni jezik (avstrijska nemščina oz. slovenščina kot učni in izobraževalni jezik). Kompetenčnih področij ne razumemo ločenih, temveč so med seboj povezana in jih je treba smiselno združevati. Tako vzpodbuja in pospešuje pouk pri poslušanju in govorjenju zanimanje za jezik(e) in veselje nad in z njim(i) ter igrivo ukvarjanje s črkami in glasovi. Razvijanje grafomotoričnih sposobnosti je neobhoden pogoj za uspešno bralno in pisno opismenjevanje.

Poslušanje

Aktivno poslušanje pomeni, da ima poslušalka/poslušalec cilj, o katerem bi rad/a kaj izvedel/a. To so lahko npr. konec neke zgodbe, zanimanje za določeno situacijo, mnenje druge osebe ali izkušnje v medsebojnem izmenjavanju vključno neverbalnih in paraverbalnih signalov. Zavedno poslušanje in sposobnost se osredotočiti na kratka govorjena ali glasno brana besedila in jih razumeti, pospešujeta in podpirata usvajanje starosti primerne standardnega jezika.

Jezik in govorjenje

Za otrokovo usvajanje jezika igra zaupno sodelovanje z referenčnimi osebami osrednjo vlogo. Učiteljice in učitelji imajo torej nalogo oblikovati učno okolje tako, da lahko razvijajo učenke in učenci svoje jezikovne kompetence.

Z raznoliko učno ponudbo in diferenciranimi učnimi spodbudami, ki izhajajo iz individualnih jezikovnih kompetenc učenk in učencev, naj celostno pospešujemo kreativno, situaciji primerno ter zavedno jezikovno rabo.

Izražanje čustev in mnenj ter starosti primerna raba jezika pri obnavljanju doživetij, situacij, stvarnih dejstev in besedil so pri tem v ospredju.

Ukvarjanje z glasovi in črkami

Razumevanje za glasovno strukturo jezika omogoča razumeti, kako točno ponazarjajo črke in črkovne skupine to glasovno strukturo. Besede, ki so pomensko dobro povezane, je mogoče hitreje navesti.

Sposobnost razpoznavati in razčlenjevati posamezne jezikovne glasove v govoru dobiva šele ob ukvarjanju s črkami pomen. Gradimo znanje o dodelitvi črk glasovom, ki ga lahko posledično uporabljamo pri procesih fonološkega dekodiranja/glasovnega branja in po glasovih naravnane pisanja.

V pouku zavestno ustvarjamo položaje glasnega branja, ki krepijo samopodobo in književno kompetenco. Možnosti za odkrivanje individualnih in neznanih življenjskih svetov učenk in učencev se porajajo iz glasnega branja otrokom tja do ukvarjanja s slišanim. V spodbujevalnem bralnem okolju razvijamo in pospešujemo zanimanje za branje in pripravljenost zanj.

Grafomotorika

Razvijanje grafomotorike, torej ukvarjanje z natančno (re-)produkcijo oblik in pisnih znakov, je za učenje pisanja pomembno. Kot del vizuomotorike se grafomotorika ukvarja interakcijo vizualnega zaznavanja in usklajevanjem gibov oči in roke. S tem razumemo sposobnost izvajanja zavednih, diferenciranih oz. tekočih pisnih gibov in usmerjenega risarskega ali slikovnega izražanja.

Osnovni pogoji za pisanje se pripravljajo v pouku na raznolike načine. Grafomotoriko izboljšujemo z uporabo raznolikih različnih pisnih in risarskih materialov, držo pisala, držo pri pisanju in smer pisanja vadimo na igriv način.

Kompetenčni opisi in uporabna področja, učna snov:

Uporabna področja so izbirna ponudba za oblikovanje pouka.

Kompetenčno področje Poslušanje

Učenke in učenci znajo

- zaznavati in urejati, kar so slišali.
- slediti pogovorom in pokazati svojo pozornost.

- aktivirati svoje receptivno besedje, da to, kar slišijo, primerno razumejo in starosti primerno obnavljajo.

Uporabna področja

- igrive vaje pozornosti za zavedno in zbrano poslušanje
- eksperimentiranje z zvoki in šumi (npr. slišati, urediti in dodeliti glasove živali, zvončkov, akustične signale)
- govorno eksperimentiranje na področju fonološkega zavedanja (npr. slišati posamezne glasove v zlogih, besedah in rimah)
- zavedno slišati in razložiti ton glasu v določeni situaciji (npr glasnost, hitrost, glasovno leto)
- razumeti in udejanjiti enostavna navodila in razlage ob znanih stvarnih temah in vsakdanjih situacijah (npr vsakdanji poteki)
- kreativno, na dejanje in produkcijo naravnano ukvarjanje z izbranimi besedili otroške književnosti po praktični, samodejavni dejavnosti in aktivni uporabi čutov (npr slišana besedila predstavljati ali pripovedovati brez potrebe po popolnosti, pripovedovana in glasno prebrana besedila razumeti in v njih odkrivati potek dejanja)

Kompetenčno področje Jezik in govorjenje

Učenke in učenci znajo

- aktivirati svoje produktivno besedje in stavčne vzorce, da govorijo primerno tekoče.
- aktivno sodelovati v dialogu in pri tem spoznavati rabo in učinek jezika.
- pripovedovati strukturirano in povezano o lastnih izkušnjah in doživetjih.
- zaznavati glasovno strukturo jezika.

Uporabna področja

- igrivo preizkušanje v govornih položajih po govornih, jezikovnih, vložnih igrach ob upoštevanju mimike in gestike
- ustrezno uporabljati besede, fraze (npr pri vprašanjih, izjavah, pozivih) in stavčne vzorce v poznanih situacijah in ob podpori vključevati nove besede v jezikovno rabo
- izkoriščanje govornih in pogovornih priložnosti iz življenjskega sveta učenk in učencev (npr besedno in nebesedno ob podpori izražati čustva, misli, opažanja, doživetja in izkušnje, ob podpori opisati enostavna dejstva)
- posredovati opažanja oz. ob podpori opisovati enostavna dejstva
- pripovedovati zgodbe po sosledju slik ali materialov
- najti odgovore na neposredna vprašanja in se udeleževati pogovorov
- pravila pogovora (npr pustiti druge, da končajo, se ob govorjenju obračati k drugim)
- izkoristiti jezikovno raznolikost v razredu (npr pozdravni rituali, jezikovna melodija, najljubše besede iz različnih jezikov)
- govornomotorično razložiti glasove
- eksperimentirati z rimami, zlogi in glasovi (fonološko zavedanje)
- udeležba pri besednih igrach ob poljubnih besednih družinah (npr obleka, igrače, živali, živila)

Kompetenčno področje Ukvarjanje z glasovi in črkami

Učenke in učenci znajo

- povezovati glasove in črke.
- razčleniti besede v njihove glasove.
- se kreativno oblikujoče ukvarjati s književnimi besedili.

Uporabna področja

- kreativno in dejavnostno naravnano ukvarjanje z otroškimi knjigami in izbranimi besedili otroške književnosti
- linearni potek pripovedi povezati s pripadajočim zaporedjem slik
- razumeti enostavna dejstva v slikah in navodila v obliki slik
- piktogrami in enostavne besedne slike iz vsakdanjega življenja (spoznati, razumeti in opisati)
- spoznavati posamezne črke (npr iz lastnega imena)
- povezati glasove in pisno podobo črk
- usvojiti začetno črko besede in jo povezati s pripadajočo stvarjo (npr napisati črko T na A3 list in ga umestiti pri tabli, torbi, tablici)
- deliti besede v zloge in glasove in sestavljati glasove v besede
- oblikovati kreativna pisma ali kratka sporočila referenčnim osebam ob pomoči risarskih sposobnosti in delno fonetičnega zapisa

Kompetenčno področje Grafomotorika

Učenke in učenci znajo

- kreativno in raznoliko udejanjiti motivacijo grafičnega oblikovanja.
- reproduktivno grafomotorično udejanjiti za pisanje pomembne oblike.

Uporabna področja

- igrivo ukvarjanje z različnimi materiali za krepitev prstov in mišic v roki (npr oblikovanje gnetljive snovi, prstne igre, gnetenje plastelina, slikanje s prstnimi barvami, sortiranje biserov s pinceto, sprostivne vaje za mišice prstov, rok in ramen)
- kreativno in dejavnostno usmerjeno ukvarjanje z raznolikimi potrebščinami za risanje, slikanje in izdelovanje (npr škarje, lepilo, šilček, čopič, pisala različnih širin)
- risati in igrati k pripovedim, nastale risbe in dejanja povezovati z zgodbo in pripovedovati posamezne njene dele
- šolati usklajevanje oči in roke z danimi ritmičnimi sosledji gibov
- nabirati izkušnje z različnimi pisali (npr svinčnik, barvica, voščena kreda, kreda)
- orientacijske vaje o smeri pisanja (levo, desno, zgoraj, spodaj)
- izmišljanje in grafično prikazovanje enostavnih simbolov
- kreativno prikazovanje oblikovnih elementov (krog, štirikotnik, girlanda ...)
- kreativno prikazovanje posameznih črk npr iz lastnega imena
- kreativno zapisovanje besed ob izkoriščanju že poznanih dodelitev črk in glasov (delnofonetični zapis besede)

Sklicujemo se na deveti del (Učni načrti za posamezne obvezne predmete (predšolska stopnja, 1. do 4. razred)) poglavje A (Obvezni predmeti), podpoglavje „Dodatek k učnemu načrtu Nemščina kot drugi jezik za redne učenke in učence“.

DODATEK K UČNEMU NAČRTU NEMŠČINA KOT DRUGI JEZIK ZA IZREDNE UČENKE IN UČENCE V TEČAJU ZA POSPEŠEVANJE NEMŠČINE

Sklicujemo se na deveti del (Učni načrti za posamezne obvezne predmete (predšolska stopnja, 1. do 4. razred)) poglavje A (Obvezni predmeti), podpoglavje „Dodatek k učnemu načrtu Nemščina kot drugi jezik za izredne učenke in učence v tečaju za pospeševanje nemščine“.

ZGODNJA MATEMATIČNA VZGOJA

Izobraževalna in učna naloga:

Obvezna vaja Zgodnja matematična vzgoja izhaja iz izkušenj, opazanj in dejavnosti iz življenjskega sveta učenk in učencev ter omogoča ukvarjanje s količinami, števili in strukturami, velikostmi (dožina, mere, čas itd.), ravnino in prostorom (razlikovanje dvo- in tridimenzionalnosti) ter podatki in slučaji. Pripravljamo zapisovanje podatkov (črtni prikaz, stolpčni diagram) in ocenjevanje/ugibanje, navajamo h kombinatoričnemu mišljenju.

Gradimo na dosedanjih izkušnjah in povzamemo, širimo in diferenciramo doslej pridobljene kompetence učenk in učencev.

Raznolika okolja odkrivanja in priložnosti za raziskovanje in odkrivanje omogočajo učenkam in učencem, da spoznavajo matematiko v svojem vsakdanjiku in se ukvarjajo s pojavi iz svojega življenjskega okolja, da kontinuirano razvijajo matematično mišljenje.

Povezovanje obveznih vaj predšolskega učnega načrta omogoča odkrivati pomen matematike ter uporabljati in udeležiti matematične kompetence v mnogih različnih situacijah. Odkrijemo in pospešujemo naj matematične potencialne vseh učenk in učencev. Okolja odkrivanja opremljamo z gradivom, ki dopušča notranje diferenciranje in jih je torej mogoče uporabljati za različne potencialne ravni.

Nadaljnji pomembni pogoj za razvijanje matematičnih kompetenc je usvajanje sposobnosti s področja zaznavanja. Ta se nanašajo na vidno in slušno zaznavanje, osnovno razlikovanje likov, zaznavanje prostora in lege, usklajevanje gibov oči in rok, delovni spomin ter delovno držo in pozornost.

Grajenje temeljnih matematičnih sposobnosti, spretnosti in gledanj izhaja iz naravne radovednosti in veselja do odkrivanja pri učenkah in učencih in stremi po celovitem, celostnem pospeševanju osebnosti.

Didaktična načela:

Pridobivanje osnovnih matematičnih izkušenj se dogaja po dejavnosti in doživljanju konkretnih življenjskih situacij in v povezavi s kompetenčnimi področji drugih obveznih vaj.

Radovednost izzove pri učenkah in učencih že zgodaj samostojno raziskovanje in odkrivanje in jih privede do zgodnjih matematičnih izkušenj, kot so razporejanje, ovrednotenje, primerjanje, merjenje, polaganje lastnih vzorcev in raziskovanje struktur

Raznolike učne ponudbe, ki izhajajo iz njihovega individualnega stanja znanja, nudijo učenkam in učencem optimalni okvir za nabiranje matematičnih izkušenj in širjenje matematičnih kompetenc.

Dejavnostno usmerjeno ravnanje in ukvanjanje z didaktičnim delovnim gradivom iz življenjskega sveta dijakinj in dijakov in njihovih otroških izkušenj ter naravni materiali ali strukturirani materiali pospešujejo abstrahiranje in strukturiranje otrok in dajejo tako spodbude za razvijanje matematičnega razmišljanja. Z ugotavljanjem lastnosti, razlikovanjem zaradi različnih lastnosti, primerjanjem, urejanjem, dodeljevanjem, povzemanjem, ovrednotenjem, povezovanjem, simboliziranjem, abstrahiranjem in posploševanjem pripravljamo osnovne kompetence, temeljne nazore in mini teorije.

Matematična senzibilnost se kaže v posebnem, jasno danem čutu za geometrijske vzorce, števila in povezave med števili. Tej sposobnosti naj bi dali mesto in prostor, da se more razvijati.

Ob igrivem in sproščenem ukvarjanju z matematičnimi vsebinami se razvija matematična kreativnost. Matematično kreativno dejavnost bogatijo intuicija, domišljija in ustvarjalno razmišljanje.

Vprašanja učenk in učencev vodijo k matematičnemu mišljenju in dejanju in jih je mogoče sprožiti z raznolikimi telesnimi in gibalnimi izkušnjami. Iz tega nastajajo raznolike priložnosti in možnosti, da začnemo medsebojni dialog. Dialog, ki vodi k vzpostavitvi matematičnih mini teorij oz. njihovem preverjanju in uporabljivosti, je neobhoden del šolskega vsakdanjika. Vprašanje Zakaj? vodi k sposobnosti besednega izražanja matematičnih razmišljanj. Naloga učiteljic in učiteljev je v tem, da spodbujajo učenke in učence k opisovanju svojih opažanj, postavljanju lastnih vprašanj, izražanju domnev in spoznanj ter oblikovanju utemeljitev in odgovorov. Tako se širijo jezikovne kompetence in postopoma gradi starosti primerno matematično strokovno besedje.

Različne predstavitvene oblike in abstrakcijske ravni je treba upoštevati in pospeševati tudi v zgodnjimatematični vzgoji. Igra kot dejavno ukvarjanje z okoljem ustvarja možnosti odkrivajočega učenja, v katerem je mogoče samostojno spoznavati matematično povezana dejstva. Igre kot igre s pravili, s pojmi, igre odkrivanja ali načrtovanja so posebno primerne.

Delovnih listov naj ne bi uporabljali prezgodaj, njihova uporaba se ravna po individualnih pogojih učenk in učencev. Nikakor ne nadomeščajo konkretnih aktivnosti.

Kot učna oblika se ponujajo posebno igra, delo v majhnih skupinah ter dejavnosti v parih in posamično.

Osrednji predmetni koncepti:

Koncept **Odkrivanje in opisovanje okolja** predstavlja odkrivanje zaznanega sveta po strukturiranem pogledu s števili, količinami, velikostmi in geometrijskimi oblikami. Primerjanje, štetje, računanje, merjenje in skiciranje so temeljne kompetence in oprema za poglobljeno ukvarjanje s pojavi v okolju.

Koncept **Strukturiranje po pravilih** predstavlja odkrivanje povezav, razvijanje in raziskovanje struktur ter abstrakcijo in posploševanje. Nekatere znake v matematiki spoznavamo kot samostojni jezik in kot sistem pravil. Ukvarjanje s števili, računskimi operacijami in geometrijskimi liki ustvarja zavest o potrebi po stabilnih pojmi in pravilih. Usvajanje osnovnih predstav o matematičnih vsebinah predstavlja pomemben vidik pouka matematike.

Koncept **Šolanje mišljenja** predstavlja ukvarjanje s problemi in njihovo analizo kot osnovno držo. Primerjanje in ocenjevanje izpovedi drugih, razmišljanje o možnih rešitvah vodi po eni strani k prevzemanju perspektiv in po drugi strani k prvim ocenitvam posledičnih učinkov kake odločitve.

Kompetenčni model in kompetenčna področja:

Splošne kompetence opisujejo dejanja, ki so potrebna za obdelavo in koriščenje vsebinskih kompetenc. Za rešitev matematične naloge potrebujemo obe sestavini.

Vsebinske kompetence Ukvarjanje s količinami, števili in podatki, Ukvarjanje z operacijami, Ukvarjanje z velikostmi ter Ukvarjanje z ravnino in prostorom so neločljivo povezane s splošnimi matematičnimi kompetencami.

Splošne matematične kompetence:

Pri **modeliranju** iščemo, analiziramo in pripravimo v stvarnih situacijah iz izkušenskega sveta učenk in učencev konkretne matematične naloge. Podpiramo in pospešujemo prevajanje realnih situacij v matematično razmišljanje. Individualne rešitve za realne stvarne probleme dejavnostno poiščemo, predstavljamo, opisujemo in razmišljamo o njih.

Operiranje obsega ukvarjanje s števili in operacijami, ukvarjanje z velikostmi ter ukvarjanje z ravnino in prostorom. Operirati pomeni ciljno usmerjeno, fleksibilno in pravilno uporabljati matematične postopke. To se lahko dogaja z opažanjem, preizkušanjem, konkretnim opraviлом ter risarskim, skiciranim predstavljanjem rešitev.

Komuniciranje pomeni predstavljanje in interpretiranje matematičnih dejstev z uporabo starosti primerne strokovnega jezika in ustreznih predstavitvenih oblik ter opisovanje in primerjanje načinov razmišljanja in ravnanja oz. rešitev. **Utemeljevanje** pospešujemo in spodbujamo, če poizpraševanje motivira učenke in učence k temu, da razmišljajo o svojih mislih, premišljajo o svojem ravnanju, primerjajo svoje rešitve in ocenjujejo, ali je kaka rešitev pravilna ali napačna. Pripravljamo starosti primeren matematični strokovni jezik.

Reševanje problemov pomeni spoznavanje povezav, oblikovanje relevantnih vprašanj in domnev ter najdenje in koriščenje ustreznih strategij reševanja kakor opazovanje, preizkušanje, primerjanje ali izdelovanje modela. S tem, da odkrivajo učenke in učenci samostojno dejavno matematične problemske naloge, razvijajo individualne rešitve in lastne poglede, pripravljamo in širimo kompetenco reševanja problemov. Strategije za rešitev, ki jih same in sami odkrijejo, prispevajo k pozitivni drži do matematičnih nalog.

Kompetenčna področja:

Področje **Količine in števila** obsega prikazovanje števil in količin ter spoznavanje, uporabo in ubesedovanje odnosov. Učenke in učenci se pri tem orientirajo po številskem prostoru, ki odgovarja njihovu razvoju.

Razvijanje in širjenje stabilnega razumevanja števil ter matematičnega mišljenja se dogaja v starosti primernih stvarnih situacijah in raznolikih prikazih. Pri tem se ravna naloge ter srečavanja z vprašanji po življenjskem svetu učenk in učencev.

Področje **Operacije** obsega predstav o številu ter grajenje predstav o starosti ustreznih računskih operacijah.

Osnovne izkušnje z računskimi operacijami nabirajo v situacijah primerjanja, povečanja in pomanjšanja. Učenke in učenci doživljajo situativno v vsakdanjih situacijah, npr. ob prihodu v učilnico, v jutranjem krogu, pri igri, ako se lahko spreminjajo količine, razpravljajo in razmišljajo o svojih zaznavah in predstavljajo svoja spoznanja na različne načine. V nadaljevanju razvijajo učenke in učenci predstave o povezavi med količinami in števili. Z dejavnostmi v igri spoznavajo učenke in učenci, da je mogoče dve majhni (delni) količini združiti oz. da je mogoče količino razdeliti v manjše (delne) količine. Prav tako je mogoče količine razporediti, npr. količina po 2, po 3 ali po 5. Področje **Velikosti** obsega primerjanje, merjenje, interpretiranje in ocenjevanje/ugibanje velikosti. Realistične predstave o velikosti

pospešujemo s primerjanjem npr dolžin, ploskev, mer, denarnih vrednot ali časovnih razponov.

Oblikovanje pojmov se dogaja ob dejavnostnem ravnanju s konkretnimi objekti. Načelo merjenja in primerjanja velikosti je pri tem bistveno. Da gradimo razumevanje za različne pomene velikosti, enote in merila, pri merjenju najprej ne uporabljamo normiranih enot. Učenke in učenci lahko oblikujejo vprašanja o enostavnih funkcionalnih povezav in velikostnih odnosov, jih raziskujejo in utemeljujejo rezultate ter razmišljajo o njih.

Področje **Ravnina in prostor** obsega odkrivanje, poimenovanje in spoznavanje lastnosti ter igrivo ukvarjanje z geometrijskimi objekti.

Oblikovanje pojmov se dogaja dejavnostno preko dejavnosti, ki pospešujejo tudi igrivo oblikovanje in ustvarjalno ravnanje. Lege v prostoru in prostorske predstave odkrivajo učenke in učenci ob primerih iz njihovega izkušenjskega sveta in jih povezujejo s starosti ustreznimi strokovnimi izrazi. Spoznavanju oz. nadaljevanju geometrijskih vzorcev pripada poseben pomen. Po prijemanju, poimenovanju in opisovanju raziskujemo in opisujemo geometrijske objekte glede njihovih lastnosti. Geometrijske oblike in like razlikujemo po konkretnih značilnostih.

Kompetenčni opisi in uporabna področja, učna snov:

Uporabna področja ponazarjajo širino kompetenčnih področij, so spodbude za poučevanje in jih je mogoče razširiti.

Kompetenčno področje Količine in števila

Učenke in učenci znajo

- predstavljati števila v določenem številskem prostoru, usklajenem z individualnim učenim stanjem učenke/učenca, z vsakdanjim in naravnim materialom ter strukturiranim materialom in koristiti vsakdanje situacije kot možnost za štetje.
- števila razčleniti, primerjati, urejati in grafomotorično predstavljati.
- opraviti dodelitve ena proti ena (načelo enoumnosti).
- oceniti količine (načelo abstrakcije).
- spoznati in utemeljiti stabilno zaporedje števnikov (načelo stabilnega reda).
- dojeti in raziskati količine (simultano in kvazisimultano).
- prevzeti podatke (podatke o številu in velikosti, preizkusi) erfassen.
- razlikovati gotove, mogoče in nemogoče rezultate.

Uporabna področja

- najti, oblikovati enako velike množice
- subjektivno dojemanje števila (najljubša številka, nesrečna številka, odprte naloge kot „Koliko otrok gre na plezalno ogrodje?“)
- opisati in predstaviti število kake količine (več, manj, prav toliko)
- število količine trkati, butniti ob tla, ploskati
- spontano dojemanje količin (npr s slikami prstov, pikami na kocki, vsakdanjimi materiali, naravnimi materiali)
- dodeljevati količine kockam (slikam s kockami)
- urediti, oceniti, prešteti in primerjati (npr naravni materiali, šolski materiali, vsakdanji materiali, igrače)
- šteti naprej ali nazaj ali nadaljevati z različnih poljubnih izhodišč

- izkoristiti vsakdanja opravila za matematične naloge (npr štetje in priprava kosov sadja za recept, priprava mize)
- grafomotorično predstavljane številke (npr hoditi po številkah, položiti številke, jih napisati v pesek, brivsko peno)
- zajeti podatke otrok kot telesno višino, število jop, urejenih po barvi in prikazovati s črtnim seznamom ali z materiali (lego kockami), jih primerjati, uporabljati za spodbudo k dialogu
- zbirati podatke iz opazovanj in preizkusov

Kompetenčno področje Operacije

Učenke in učenci znajo

- dobivati ob vsakdanjih situacijah in z gradivom prve vpoglede na računsko področje seštevanja in odštevanja in uporabljati izraze kot „dvakrat toliko/dvojno“ ali „polovica“.
- razumeti, oblikovati in nadaljevati vrste.
- po danih kriterijih (lastnosti, nadpojmi ...) zbirati, urediti, dodeliti, dodati, odvzeti, podvojiti, razpoloviti materiale iz okolice.
- združiti delne množice, deliti množice v manjše delne množice.
- opravljati naloge združevanja.
- z dodajanjem, odzemanjem, razdeljevanjem in združevanjem množic doživljati konkretne predhodne izkušnje za enostavne računske operacije ter jih simbolično predstavljati.
- spoznavati aritmetične vzorce, jih opisati, nadaljevati in ubesediti postopek.

Uporabna področja

- skakati, ploskati, bobnati, butati ob tla enostavne računske operacije
- tvoriti delne množice z materiali oz. jih narisati, npr množico pet lahko tvorimo iz $4+1$, $3+2$, ev. tudi $6-1$ gebildet werden
- z materiali oblikovati oz. narisati naloge združevanja, npr s kockami tvoriti množice po 5, po 3, po 2
- najti računske operacije v vsakdanjih situacijah ter na slikah in jih oblikovati z materiali oz. simbolično (z risbo) (npr Štirje otroci sedijo v krogu, en otrok se pridruži, koliko nas je potem? – polagati ploščice, kocke, napraviti risbo; trgovina z mešanim blagom: Kupim dve jabolki in tri hruške. Koliko kosov sadja imam?)
- dojeti in prikazati enostavne operacije s kockami (slikami kock)

Kompetenčno področje Količine

Učenke in učenci znajo

- z nenormiranimi enotami oceniti, meriti in primerjati količine.
- oblikovati vprašanja k odnosom med količinami, jih raziskati in preveriti rezultate.
- tematizirati enostavne stvarne situacije in interpretirati rezultate.
- spoznati invariantnost količine.
- razviti realistične predstave o količinah.
- meriti dolžine s tehničnimi pomagali (merilni trak, ravnilo).

Uporabna področja

- urejanje in primerjanje po velikosti (npr različni predmeti, učenke in učenci razreda)
- ocenitev predmetov (npr daljši, krajši, večji, manjši, lažji, težji)
- meriti dolžino predmetov s telesnimi merami in tehničnimi pomagali (npr merilni trak, ravnilo, merilni meter)
- s pomočjo tehtnice tehtati predmete
- različne posode za 1 liter – s prelivanjem razumeti, da je v vsaki od njih prostora za isto količino vode, čeprav zgledajo različno
- z raznolikimi igrami ugibanja razvijati in utrjevati osnovne predstave o količinah
- z učenkami in učenci opravljati skupne dejavnosti (npr peči pecivo na skodelice, pripraviti sadno solato ali namaz ...)
- graditi in primerjati stolpe
- ravnanje z denarjem (npr trgovina z mešanim blagom)
- oceniti časovne dobe in spoznavati časovna zaporedja (npr kako dolgo traja ena minuta, potek dneva urediti v pravem zaporedju)

Kompetenčno področje Ravnina in prostor

Učenke in učenci znajo

- uporabljati enostavne odnose lege in podatke o smeri za orientacijo in opis.
- po enostavnih značilnostih razlikovati, opisati in primerjati telesa in ploščate like.
- se igrivo ukvarjati s ploščatimi liki, vzorci in telesi, predvsem s simetričnimi predmeti.
- spoznavati podobnosti in razlike pri oblikah in likih (vizualna diferenciacija).
- spoznavati delne like v večjem liku (razlikovanje lika in ozadja).
- spoznavati, opisati, nadaljevati geometrijske vzorce in ubesediti postopek.
- po spominu kaj zgraditi, položiti, narisati (vizualni spomin).

Uporabna področja

- vaje za desno/levo: npr desna roka k levemu ušesu
- orientacijske vaje za zgoraj, spodaj, levo, desno, zunaj in znotraj (npr položi kocko pred, za lik, poleg lika, levo, desno od lika)
- opisati poznane poti
- nadaljevati vzorce s ponavljanjem sekvenc
- lastno izmišljanje vzorcev s ponavljajočimi se sekvencami
- raziskovati ploščate like in telesa glede na njihove lastnosti
- preizkušati lastnosti teles (npr Katera telesa se lahko kotalijo?)
- dojeti ploščate like in slediti njihovemu obrisu
- pobarvati like in pri tem upoštevati njihove meje
- razstaviti in sestaviti ploščate like
- polagati like z geometrijskimi oblikami
- graditi s kockami in drugimi telesi
- po predlogah sestaviti like z (raznobarvnimi) kockami
- raziskovati predmete tako, da jih gradimo, poustvarjamo, polagamo njihove obrise, izpolnjujemo njihovo površino, jih modeliramo/oblikujemo, pregibamo, napenjamo, režemo, rišemo, nagibamo ali obračamo

- eksperimentirati z zrcaljenjem
- izkoristiti optične utvare kot pogovorni impulz
- ogled slik (npr Paul Klee, Piet Mondrian, Vasilij Kandinski), na njih odkrivati geometrijske like, to tudi ubesediti
- spodbuditi prostorsko mišljenje

SREČANJE S STVARNIM SVETOM

Izobraževalna in učna naloga:

Obvezna vaja izhaja iz radovednosti in osebnih interesov in izkušenj učenk in učencev; njen bistveni cilj je, da nadalje spoznavajo svoje naravno, kulturno, družbeno in tehnično okolje, tako da se vedno bolj zavedno orientirajo v njem.

V obvezni vaji Srečanje s stvarnim svetom zaobjamemo z eksperimentiranjem, primerjanjem, povpraševanjem ter opazovanjem in odkrivanjem povezave in kompleksne položaje ter nadalje raziskujemo in spoznavamo individualna življenjska okolja učenk in učencev.

Z usmerjenimi, igrivimi ponudbami in dajanjem impulzov se lotevamo bioloških, kemičnih, fizikalnih, geografskih in zgodovinskih danosti in ekoloških in družbenih povezav ter razmišljamo o njih.

Učenke in učenci povezujejo svoje dosedanje izkušnje z novimi vsebinami znanja in širijo svoje dozdajšnje znanje. Razvijajo razumevanje za svoje življenjsko okolje in družbeni razvoj, ki ju vedno bolj aktivno sooblikujejo.

Didaktična načela:

Obvezna vaja Srečanje s stvarnim svetom je mnogoperspektivno ukvarjanje in povezovanje različnih, medpredmetnih kompetenčnih področij ter izhaja iz individualnih življenjskih in učnih izkušenj in radovednosti učenk in učencev.

Za pouk sta značilni tako oblikovanje učnih okolij, ki vabijo k preizkušanju in odkrivanju, kakor tudi usmerjeno dajanje impulzov. Da spodbudimo v učenkah in učencih veselje do odkrivanja, ustvarjamo proste in tudi vodene učne položaje, ki pospešujejo eksperimentiranje, raziskovanje, opazovanje in povpraševanje ter izmenjavanje med učenkami in učenci, skupno učenje in učenje od drugih.

Učiteljice in učitelji se ravnaajo po predznanju in poprejšnjih izkušnjah učenk in učencev ter se jih poslužujejo kot za učenje učinkovito osnovo za individualizirani pouk. Ukvarjajo se z interesi, krepostmi in razvojnimi zmogljivostmi posameznih učenk in učencev ter dojemajo raznolikost učne skupine kot priložnost.

Učne procese je treba tako organizirati, da vključujejo spretnosti in znanja, vpogleda in nazore ter jih razvijajo.

Širjenje jezikovne kompetence se odvija z doslednim povezovanjem stvarnosti in jezika po načelu jezikovno občutljivega predmetnega pouka.

Posebno pozornost polagamo na motivacijo, pospeševanje zmožnosti zaznavanja in delovanja, na socialno učenje ter na pridobivanje in utrjevanje osnovnih vpogledov in osnovnih odnosov na področjih socialnega okolja, narave in okolja, prostora in časa, tehnike, medijev in gospodarstva.

Uporaba različnih učnih in socialnih oblik, npr iger vlog, omogoča igrivo učenje v šoli in zunaj nje. Poleg pridobivanja znanja širijo učenke in učenci, s preizkušanjem novih strategij ali

prenašanjem rešitev na nove položaje ali materiale ter medsebojnem izmenjavanjem o tem, svoje učnometodne kompetence.

Osrednji predmetni koncepti:

Osrednji predmetni koncepti obvezne vaje Srečanje s stvarnim svetom se ravnaajo po osrednjih predmetnih konceptih obveznega predmeta Stvarni pouk.

Kompetenčni model in kompetenčna področja:

Obvezna vaja Srečanje s stvarnim svetom stremi po pridobivanju raznolikih kompetenc, ki so združene v kompetenčna področja in pripravljajo na obvezni predmet Stvarni pouk na prvi šolski stopnji. Lotiti se jih je treba prečno in povezovalno. Kompetenčna področja obvezne vaje Srečanje s stvarnostjo so vsebinsko naravnane na kompetenčna področja obveznega predmeta Stvarni pouk.

Družboslovno kompetenčno področje: Socialno okolje

Pridobivanje kompetence omogoča učenkam in učencem aktivno udeležbo v družbenem življenju, predvsem v zvezi s šolo, a tudi v družini. Spoznavajo za njih pomembne vidike samih sebe, skupnosti in odnose svoje neposredne socialne okolice in priznavajo osnovna pravila spoštljivega sožitja. Raznolikost dojemajo kot obogatitev, pospešujemo strpnost in svetovljanstvo, v smislu mirnega sožitja v pluralistični družbi. Ukvarjanje z lastno identiteto, kooperacijsko in konfliktno zmožnostjo, regulacijo lastnih čustev ter starosti ustrezno odgovornostjo za dejanja pospešujejo razcvet osebnosti posameznega otroka. Upoštevanje dejavnostnih namer drugih oseb za načrtovanje lastnega dejanja pozvrača prevzemanje vidika ter pospešuje empatijo. Živa demokracija omogoča učenkam in učencem vedno bolj spoznati, da morejo vplivati na svojo okolico in povzročiti spremembe.

Naravoslovno kompetenčno področje: Narava in okolje

Ljudje koristijo, spreminjajo in oblikujejo naravne in življenjske prostore. Za odgovorno ravnanje z njimi potrebujemo razumevanje bioloških, fizikalnih, kemijskih in ekoloških povezav ter vpogled v teme pospeševanja zdravja. Izhajajoč iz lastnih izkušenj in na osnovi za njih pomembnih primerov srečavanja in ukvarjanja z osnovnimi vprašanji odnosa med človekom in naravo vodimo učenke in učenci k osnovni naravoslovni izobrazbi.

Ukvarjanje z naravo vzbuja in pospešuje zanimanje učenk in učencev in omogoča, da se intenzivno bavijo z živim in neživim okoljem. Pri tem spoznavajo povezave glede na jih obdajajočo naravo in njeno podobo skozi leto ter skupaj razmišljajo o njih. Tako pridobivajo učenke in učenci vedno večje razumevanje za ekološke povezave in razvijajo skrbno in pozorno držo do svojega okolja.

Pripravljamo metodno kompetenco eksperimentiranja in raziskujočega učenja, ki omogoča igriv, dejavnostno usmerjen dostop do različnih tematik kompetenčnega področja.

Geografsko kompetenčno področje: Prostor

Učenke in učenci usvajajo prostor z dejavnostno usmerjenim in razmišljujočim ukvarjanjem z neposrednim življenjskim okoljem.

Orientacija v učilnici in v šolskem poslopju ter v njihovem osebni okolici se vedno bolj širi.

Učenke in učenci zaznavajo sami sebe v svojem okolju, se vedno bolj orientirajo v svoji šolski in osebni življenjski okolici in povezujejo prostorske danosti med seboj. Orientacija v prostoru se širi od dejanskih telesnih izkušenj tja v bolj abstraktno predstavljenost.

Usvojitev strokovnega besedja glede razmerja med prostorom in položajem (npr zgoraj, spodaj, zadaj, spredaj, levo, desno) lahko pomaga pri opisovanju poti ali položajev predmetov ali oseb in ga je mogoče načrtno širiti.

Zgodovinsko kompetenčno področje: Čas

Razvoj otrokovega zanimanja za časovne strukture in njihovo razumevanje pospešujemo s starosti ustreznimi primeri.

Učenke in učenci se ukvarjajo z linearnimi in cikličnimi časovnimi poteki, kot npr potekom dneva, in jih morejo razumeti in razčleniti. Tako gradimo razumevanje časa ter se učenke in učenci naučijo časovne orientacije.

Z zgodbami in pripovedmi iz prejšnjih časov nazorno primerjamo življenjske pogoje v preteklih obdobjih z današnjim življenjem.

TehničnoKompetenčno področje: Tehnika in mediji

Tehnični razvoj, kot je digitalizacija, so del vsakdanjika učenk in učencev. Osnovno razumevanje za tehnične povezave razvijamo z grajenjem in konstruiranjem, raziskovanjem tehnike v vsakdanjem življenju ter stvarno pravilno rabo tehničnih proizvodov in digitalnih medijev.

Gospodarsko kompetenčno področje: Poklic, potrošnja in trajnost

Starosti primerno ukvarjanje s temami potrošnje, trajnosti in poklicnega življenja podpira učenke in učence pri tem, da pripravljamo razumevanje za gospodarske pojme. Ob učnih položajih v šoli ali neposrednem srečavanju z zunajšolskim okoljem dobivajo učenke in učenci vpogled v gospodarske strukture in povezave na osebni, krajevni in regionalni ravni. Z udejanjenjem konkretnih dejavnost lahko preizkušajo in razumevajo gospodarske poteke. Učenke in učenci razvijajo pri tem prve zmožnosti orientacije, ocenjevanja, odločanja in dejanja, da opravljajo svoje sedanje in prihodnje vloge v družbi zrelo, kritično in odgovorno (npr kot potrošnice in potrošniki, podjetnice in podjetniki, delojemalke in delojemalci). Ekonomska izobrazba odločilno prispeva k izobrazbi za trajnostni razvoj.

Kompetenčni opisi in uporabna področja, učna snov:

Uporabna področja so možna ponudba za poučevanje.

Družboslovno kompetenčno področje: Socialno okolje

Učenke in učenci znajo

- zaznavati svojo lastno identiteto.
- zavestno zaznavati in opisati različne skupnosti in odnose (npr razredna skupnost, šola, družina, prijateljski krog).
- videti v raznolikosti obogatitev ter jo koristiti kot možnost in izziv.
- se znajti z razočaranji in sprejeti, da se ne izpolnijo lastni interesi in želje.

Naravoslovno kompetenčno področje: Narava in okolje

Učenke in učenci znajo

- ob opažanjih v neposrednem okolju spoznavati povezave, spraševati in razvijati domneve.
- oblikovati, preveriti, sprejeti, dopolniti ali spremeniti domneve.
- razvijati in uporabljati strategije za trajnostno rabo naravnih virov.
- spoznavati povezave med zdravjem in življenjskim slogom.

Geografsko kompetenčno področje: Prostor

Učenke in učenci znajo

- se orientirati in varno gibati v bližnji okolici.
- primerjati različne prostorske položaje (npr blizu ali daleč, podeželsko ali mestno) ter opisati značilnosti oz. posebnosti.

Zgodovinsko kompetenčno področje: Čas**Učenke in učenci znajo**

- razumeti časovne strukture, zaporedja dejanj in pojme za časovna obdobja.
- narediti primerjavo med preteklostjo in sedanostjo.

Technično kompetenčno področje: Tehnika in mediji**Učenke in učenci znajo**

- spoznavati in opisovati pomen tehničnih pripomočkov v vsakdanjiku.
- stvarno pravilno in temi primerno upravljati in uporabljati digitalne medije.
- razmišljati o svoji lastni rabi in svojih lastnih izkušnjah z digitalnimi mediji.

Gospodarsko kompetenčno področje: Poklic, potrošnja in trajnost**Učenke in učenci znajo**

- poimenovati različne poklice ter kritično razmišljati o poklicni orientaciji, občutljivi za vlogo spolov.
- spoznavati prve gospodarske povezave in razvijati kritično, odgovorno vlogo (npr kot potrošnica in potrošnik, delojemalka in delojemalec).

Uporabna področja

- **Jaz in ti in midva in mi** npr pravila mirnega sožitja, skupno in različno kot priložnost
- **Leto in čas** npr včeraj – danes – jutri, dan, mesec, leto, letni časi, prazniki in dogodki, prej – danes
- **Človek in zdravje** npr značilnosti zdravega življenjskega sloga in prehrane, zdravje in bolezen in preventivni ukrepi
- **Želje in potrebe** npr lastne želje in lastna čustva in čustva drugih
- **Notri in zunaj** npr orientacija v učilnici in v šolskem poslopju in v neposredni okolici, orientacijske igre, blizu – daleč
- **Družina in druge oblike življenja** npr družinski člani, različne družinske strukture
- **Živali in razstline** zB nega in reja domačih in rejnih živali, posamezne in skupne značilnosti določenih rastlinskih in živalskih vrst, varstvo narave, varstvo okolja, trajnost
- **Delo in poklici** npr lastna poklicna želja, ravnanje z denarjem, ponudba in povpraševanje, glede na vlogo spolov stereotipna odločitve za poklic
- **Pojavi in sile** npr elementi voda, zemlja, ogenj, zrak, snovi in njihove lastnosti, preizkusi
- **Mediji in komunikacija** npr zaščita in varnost pri uporabi digitalnih medijev (mobilnik, tablica, računalnik), opazovati, opisovati, dokumentirati

GLASBA**Izobraževalna in učna naloga:**

Pouk glasbe ima nalogo, da odpira učenkam in učencem estetske in umetniške doživljajske prostore, pospešuje njihovo kreativnost ter jih podpira pri odkrivanju njihove lastne glasbene zmogljivosti.

Ukvarjanje z glasbo pospešuje razvoj celotne osebnosti, opravlja pomemben prispevek k izpolnjevanju in razmišljanju oblikovanju življenja in oblikuje družbeno sožitje. Glasbene dejavnosti so neobhoden del dialoškega integrativnega pouka. Srečavanje z različnimi pojavnimi oblikami glasbe in glasbenih tradicij podpira razvoj identitete in usposablja za odprto in spoštljivo držo do kulturne raznolikosti.

Didaktična načela:

Glasbo vključujemo dialoško-integrativno v vseh obveznih vajah predšolske stopnje. Glasba kot posebna oblika jezika prispeva tudi k jezikovni izobrazbi, ker pospešuje ukvarjanje z glasbo tudi govornotehnične osnove. Posebna povezava obstaja do obveznih vaj Igra in Ritmika.

Kompetence razvijamo in širimo z igrivim pristopom in neprisiljenim približevanjem. Izhajamo iz izkušenj učenk in učencev in vzpodbujamo ter razvijamo veselje nad in zanimanje za glasbo v njeni raznolikosti. Za to mora biti dovolj prostora za samostojno in sodelovalno eksperimentiranje, raziskovanje, oblikovanje z glasom in telesom in preprosta glasbila. Učiteljice in učitelji naj se aktivno vključujejo v pouk, ker je zgled bistven motivacijski vir za učenke in učence, da najdejo lastne glasbene izrazne oblike.

Osrednji predmetni koncepti:

Osrednji predmetni koncepti obvezne vaje Glasba se ravna po osrednjih predmetnih konceptih obveznega predmeta Glasba.

Kompetenčni model in kompetenčna področja:

V središču pouka glasbe je glasbena dejavnost v kontekstu. Obsega kompetenčna področja **Petje in musiciranje; Plesanje, gibanje in uprizarjanje; Poslušanje in zaznavanje** in vodi k estetski in umetniški izkušnji ter z glasbo povezanim znanjem in spretnostim. To se uresničuje z: oblikovanjem, improviziranjem, izmišljanjem, opisovanjem in medsebojnim vplivanjem.

Kompetenčno področje **Petje in musiciranje** obsega kreativno ravnanje z lastnim glasom in telesom in preprostimi glasbili. Cilj je usvojitev razvojni stopnji primerne repertoarja pesmi in musiciranja z enostavnimi starosti ustreznimi pesmimi in skladbami ter igriva uporaba glasu in glasbil.

Kompetenčno področje **Plesanje, gibanje in uprizarjanje** obsega zaznavanje telesa, gibalne poteke in gibalno kakovost ter izrazne možnosti telesa. Cilj je po navodilu in improvizacijsko oblikovati in scensko uprizarjati zunajglasbene in glasbene vsebine.

Kompetenčno področje **Poslušanje in zaznavanje** obsega zavestno obdelavo slušnih vtisov v smislu diferenciranega zaznavanja glasbe. Eden izmed ciljev je razlikovati vokalne in instrumentalne zvočne vtise. Nadalje naj bi doživljali učinek in nalogo glasbe ob izbranih primerih ter se pogovorili o njih. Zaznavamo, urejamo zvoke in šume iz življenjskega okolja učenk in učencev; le-ti so osnova za skupno glasbeno oblikovanje.

Kompetenčni opisi in uporabna področja, učna snov:

Uporabna področja so spodbude za poučevanje.

Kompetenčno področje Petje in musiciranje

Učenke in učenci znajo

– zaznati svoj glas in ga igrivo uporabljati.

- skupaj prepevati preproste pesmi in jih spremljati z gibi in gestami.
- s telesno perkusijo in preprostimi glasbili skupno eksperimentirati in osnovno muzicirati.
- spremeniti različne materiale v glasbila in jih uporabljati za glasbeno oblikovanje.

Kompetenčno področje Plesanje, gibanje in uprizarjanje

Učenke in učenci znajo

- izvajati proste in vezane gibe z glasbo in brez nje ter na igriv način odkrivati in uporabljati različne izrazne možnosti telesa.
- izvajati preproste plesne gibe (otroški plesi, kolo) po navodilih.
- glabeno uprizarjati in oblikovati igrane scene.

Kompetenčno področje Poslušanje in zaznavanje

Učenke in učenci znajo

- svojo pozornost usmeriti na zvočne signale.
- eksperimentirati z zvoki in šumi iz svojega življenjskega okolja.
- s tišino v naravi najti umiritev ter to življenjsko kakovost zaznavati in doživljati.

Uporabna področja

- **Od glasbene dialoške igre do zvočno-plesne zgodbe:** posnemalne igre, igre vprašanje-odgovor, igre nasprotij, zrcalne igre, nadaljevalne igre
- **Slušni doživljaji s šumi, zvoki in glasbo:** slušna potovanja z odkrivanjem zunaj in znotraj, npr. zaznavanje, dodeljevanje, odkrivanje, razlikovanje in poimenovanje šumov, zvokov, živalskih glasov, zvončkov, zvočnih signalov
- **Glasbene strukture in oblike:** enako in nasprotno
- **Od gest in telesne drže do gibalnega oblikovanja s šumi, zvoki in glasbo:** preprosti gibalni vzorci
- **Takt in ritem:** enako in neenako, težko in lahko, kratko in dolgo, poudarjeno in nepoudarjeno
- **Od zvočnih materialov iz narave in okolja do zvokov glasbil:** les, steklo, kamen, papir, keramika, plastika, kovina in kožuh
- **Od govorjenja do izraznega petja:** ritmični in neritmični izreki, rime

UMETNOST IN LIKOVNO SNOVANJE

Izobraževalna in učna naloga (1. do 4. šolska stopnja):

Umetnost in likovno snovanje omogočata čutno-estetske dostope do sveta in pospešuje celostno oblikovanje osebnosti. Težiščno posredujemo osnovno védenje in sposobnosti v likovnem oblikovanju, zaznavanju, reflektiranju in komuniciranju. Učenke in učence približujemo ustvarjalno, svobodno oblikovanje in odkrivanje lastne kreativnosti v umetniških oblikovalskih in izraznih možnostih, kot npr. v slikarstvu in grafiki, plastiki, prostoru, igri, akciji, fotografiji, filmu in videu, pri čemer je prikazano v tesni povezavi z okoljem učenk in učencev.

Izhajajoč iz le-tega odkrivajo in razvijajo učenke in učenci zavest o lastnih idejah in predstavah, mislih in občutkih. Spodbujamo veselje do eksperimentiranja, fleksibilnost in domišljijo.

Z otroku primernim ukvarjanjem s primeri iz umetnosti, kulture in vsakdanje estetike spoznavajo učenke in učenci raznolike možnosti za kreativno realizacijo svojih idej in jih razvijajo. Novo lahko zaznavajo kot napeto in spodbudno.

Učenke in učenci pridobijo zaupanje v svojo individualno kreativnost, sposobnost zaznavanja in izražanja ter dobijo spodbudo, da to po šoli sami razvijajo naprej.

Didaktična načela:

Tematske okvire in naloge razvijamo, situativno prilagajamo in razširjamo z eksemplaričnimi uporabnimi področji.

Izbor in formulacija tem pospešujeta moč predstavljanja in likovno bogastvo idej ter nudita prostor za lastne ideje, interese in individualni izraz oz. oblike izražanja. Shematizirani oblikovalski načini (npr. barvanje vzorcev) preprečujejo oblikovanje kreativnih kompetenc ter identifikacijo z lastnim delom.

Teme se nanašajo na svetove doživljanja in predstavljanja učenk in učencev in so primerne njihovemu različnemu razvoju in nadarjenostim. Pomembni so uporaba materialov dobre kakovosti in uporabljivega orodja ter spodbudna, delovna situacija in ustrezni organizacijski okvir.

Zunajšolski učni prostori, kot muzeji, ateljeji ali razstave, ter sodelovanje z umetnicami in umetniki zbuja zanimanje učenk in učencev in so del pouka.

Spremljajoče k oblikovalski praksi in glede na trajnostnost priporočamo zbirno mapo v smislu razvojnega portfelja.

Pri predstavitvi slikovnih primerov je potrebno upoštevati kakovost posnetka in pravne osnove.

Materiale in postopke izberemo tudi po ekoloških, ekonomskih in zdravstvenih vidikih.

Za likovno prakso je na voljo veliko število postopkov in materialov, ki predvsem spodbujajo zabavni pristop k individualnemu oblikovanju in pospešujejo otrokovo umetniško in likovno mišljenje in dejanje.

Kompetenčna področja različnih obveznih vaj predšolskega učnega načrta naj med seboj povezujemo in prepletamo. V obvezni vaji Umetnost in likovno snovanje pospešujemo tudi kompetenčna področja kot starosti primerno jezikovno razumevanje in starosti primerno jezikovno izražanje (usvajanje strokovnega besedja) ter delovno držo in pozornost (koncentracija, vztrajnost, natančnost). Z načrtnimi raznolikimi ponudbami za razvijanje grobe, fine in grafomotorike pospešujemo učenke in učence celostno v njihovem motoričnem razvoju.

Osrednji predmetni koncepti:

Osrednji predmetni koncepti obvezne vaje Umetnost in likovno snovanje se ravna po osrednjih predmetnih konceptih obveznega predmeta Umetnost in likovno snovanje.

Kompetenčni model in kompetenčna področja:

V prepletanju kompetenčnih področij Likovna praksa, Zaznavanje in reflektiranje ter Komuniciranje predstavljamo skupno delovanje predstave, likovnega prikaza, sporočila in pomena kot zapleten razvojni postopek kompetenc.

Likovna praksa

V središču je približevanje učenk in učencev k oblikovalnopraktični dejavnosti in likovni izrazni sposobnosti.

Izhajajo iz radovedno raziskovalne osnovne drže, usvajamo in razvijamo raznoliko oblikovalno izrazno zmožnost, uresničitev in prikaz lastnih predstav, opažanj, čustev in doživetij. Oblikovalni postopek ima pri tem večjo vrednost kakor dela kot taka.

Zaznavanje in reflektiranje

Zaznavanje se dogaja v sodelovanju čutov in vodi k subjektivnim celostnim vtisom. Učenke in učenci doživljajo, da nagovarjajo umetniška dela raznolika in individualno različna čustva. Delo, izvedba, ogled in sporočilo so pri tem tesno povezani.

Pri reflektiranju, t. j. pri sprejemanju, razmišljanju, izbiranju, urejanju in dodeljevanju umetniških primerov, se odpirajo poti k lastnemu likovnemu snovanju.

Komuniciranje

Likovno snovanje, zaznavanje in reflektiranje kot aktivni in produktivni postopki pospešujejo zmožnost asociacije in sporočanja. Obenem spodbujamo, gradimo in širimo pri komuniciranju o lastni likovni praksi, o zaznavanju in čutno-estetskih doživetij zmožnost likovnega predstavljanja in izražanja. S slikami in po njih je mogoče sporočiti čustva kot veselje, pa tudi strahove in žalost ter osnovne potrebe, želje in upe.

Kompetenčni opisi in uporabna področja, učna snov:

Uporabna področja so spodbude za poučevanje.

Kompetenčno področje Likovna praksa

Učenke in učenci znajo

- likovno izražati svoje ideje, predstave, občutke in ideje primerno starosti in razvoju.
- igrivo eksperimentirati z različnimi materiali, orodji in mediji.
- preizkušati različne likovne tehnike.

Kompetenčno področje Zaznavanje in reflektiranje

Učenke in učenci znajo

- opazovati svoje delo in delo drugih, o tem razmišljati.
- z različnimi čuti zaznavati in si ogledovati primere iz umetnosti in vsakdanje estetike.
- ubesediti in reflektirati učinek umetnin in vsakdanje estetike na lastna čustva.

Kompetenčno področje Komuniciranje

Učenke in učenci znajo

- opisati lastna dela.
- opisati primere iz umetnosti in vsakdanje estetike.
- uporabljati lastne kreativne postopke in dela kot sredstva sporazumevanja.
- si ustvariti lastno mnenje o umetnosti in estetiki, ga utemeljiti in z drugimi razpravljati o njem.

Uporabna področja

Uporabna področja razumemo kot reprezentativna tematska področja in kot dimenzije dejavnostno usmerjene prakse likovnega snovanja.

- **Jaz in svet:** upodobiti in narediti vidno mdr. ljudi, živali, rastline, predmete, dejavnosti iz neposrednega okolja, mdr označevanje z barvo, obliko in velikostjo
- **Bogastvo idej in svet domišljije:** V prikazovanju zamisli, idej in predstav najdevati različne oblike likovnega snovanja

- **Poskušati, odkrivati, utemeljevati:** slučaj me vodi – igrivo ravnanje z različnimi materiali (npr naravni, uporabni in odpadni materiali)
- **Umetnost in vsakdanja kultura kot vir zaznavanja in informacij:** umetnine in kar je mogoče v njih odkriti, znaki, simboli in piktogrami v vsakdanjiku
- **Risanje:**
Materiali: npr svinčniki, grafitni svinčniki, barvice, voščenke, krede, flomastri, prsti/paličice; papir, karton, lepenka v različnih formatih in z različnimi površinami
Postopki: risanje, risanje obrisa in notranjosti, pika – črta – linija
- **Slikanje:**
Materiali: npr. prekrivne barve, akrilne barve, tempere, lepilne barve, okenske barve, prstne barve; dlakasti in ščetinasti čopiči, ščetka, lopatica za kitanje, goba; papir, karton, platno, stena, zid
Postopki: nanašanje – prekrito, lazirano, razdeljevanje, razredčenje, mešanje
- **Tiskanje**
Materiali: npr naravni materiali, ostanki blaga, folije, embalaža
Postopki: tiskanje materiala, frotaža, odtis
- **Plastično delo**
Materiali: npr glina, plastelin, papir, papirna kaša, alufolija, naravni materiali, embalažni in odpadni materiali; lepilo
Postopki: gnetenje, upogibanje, lepljenje, rezanje, luknjanje, platenje, grajenje, oblikovanje
- **Oblikovalno pripravljane pisave:**
Materiali: npr. svinčniki, barve, kreda, pena za britje, čopič, lesene paličice, zobna ščetka; tabla, pesek, papir, karton, po potrebi digitalni mediji
Postopki: slikanje, rezanje, lepljenje, kolažiranje, tiskanje
- **Insceniranje:**
Materiali: npr. barve za obraz in telo, lastno telo, maske, kostumi, igralni objekti, kulise
Postopki: spreminjanje, preoblačenje, kostumiranje, ličenje, uprizarjanje, igra s svetlobo in temo
- **Delo s fotografijami in filmi:**
Materiali: npr. fotografije, videoposnetki, digitalni mediji
Postopki: iskanje in izbiranje motivov, dopolnjevanje in spreminjanje
- **Zbiranje, urejanje in povezovanje**
Materiali: npr. naravni materiali, odpadni materiali, dekoracijski materiali, časopisi, revije in magazini
Postopki: izbiranje, sortiranje, kolažiranje, oblikovanje vzorcev in ornamentov.

TEHNIKA IN OBLIKOVANJE

Izobraževalna in učna naloga:

Tehnika in oblikovanje sta povezana z veliko področij oblikovanja otrokovega življenjskega okolja.

Obvezna vaja posreduje elementarne dostope do tehnike in oblikovanja, ko se dejavno ukvarjamo z različnimi materiali in izdelki. Pri tem, izhajajoč iz življenjskega okolja učenk in

učencev, pripravljamo kognitivno srečanje z izdelki tehničnega in oblikovanega okolja in osnovo za samostojno ravnanje s tehniko. Zaznavanje, veselje do eksperimentiranja, spontanost, fleksibilnost in ustvarjalnost zavzemajo osrednji prostor.

Razvijamo osnovne motorične sposobnosti in rokodelske kulturne tehnike ter spoznavamo strokovno uporabo materialov in orodij ter jih načrtno uporabljamo v delovnih postopkih. Vpogledi v pomen reda na delovnem mestu in pomen preprečevanja nezgod vodijo do varnostne zavesti tudi v obšolskem življenju. Ravnanje z različnimi materiali in rastoče razumevanje za njihov ekološki pomen in njihovo ekonomsko vrednost prispevata k odgovornemu odnosu do okolja. Srečanje z lastnim in tujim poteka spoštljivo v ukvarjanju z lastno narejenimi predmeti in s predmeti drugih učenk in učencev.

Obvezna vaja Tehnika in oblikovanje se loteva tematik drugih obveznih vaj. Tako nudi raznolike točke za povezan, medpredmetni in predmetno-povezovalni pouk.

Didaktična načela:

Delo je človekova osnovna potreba. Delujoče oblikuje otrok svoje okolje in tako izkuša samoučinkovitost. Odkrivanje, preizkušanje, posnemanje, raziskovanje in eksperimentiranje so temeljne učne oblike. Radovednost, čutnost in veselje do dela vzpodbujamo in podpiramo. Tako lahko položimo temelje pripravljenosti za vseživljenjsko učenje ter utiramo pot kritičnemu opazovanju okolja, ki ga je oblikoval in oblikuje človek. Znanje o svetu predmetov in njihovega izdelovanja in o odnosih med človekom in okoljem zavzemajo osrednjo vlogo.

Za šolanje fine motorike, doziranja moči prstov in rok in za koordinacijo očesa in rok je potrebno odkriti, razumeti, preizkusiti in vaditi gibalne poteke. Vsakdanje okolje, predhodne izkušnje in različni interesi tvorijo izhodišče za otroku primerno, nazorno pripravo vsebin. Lotevamo se idej in interesov učenk in učencev, naloge lahko formulirajo tako učiteljice in učitelji kakor tudi učenke in učenci. Omogočamo treba različne poti reševanja, rezultate in socialne oblike. Spoznavanje načela vzroka in učinka vodi do razumevanja tehničnih funkcijskih povezav. Kompleti za sestavljanje, ki ponazarjajo vzorčne tehnične pojme, so lahko pri tem v pomoč. Naloge za izdelavo ustvarjalnih in inovativnih poti reševanja v veliki meri izključuje zgolj posnemanje in uporabo montažnih kompletov za sestavljanje.

Uporaba strokovnega jezika, opisovanje povezav, poverjanje rezultatov in po potrebi predelava veljajo za bistvene sestavine raziskovalne prakse. Razvijamo spoštljiv odnos do lastnega in tujega dela, da lahko krepimo občutek lastne vrednosti. Upoštevati je treba desničarje oz. levičarje.

Ravnanje z različnimi materiali in ustreznimi orodji/stroji/postopki posredujemo v okviru uporabnih področij.

Za v prakso usmerjen pouk je potrebna uporaba primernih delavnic z dovolj delovnimi prostori in primerno opremo. Pri uporabi orodij, surovin in postopkov je potrebno posredovati zavest o varnosti in zdravju z zgledom in ustreznim uvodom.

Uporaba strojev je dovoljena le pod nadzorom učnega osebja. Potrebno je opozoriti na nevarnosti pri delu z električnim tokom. Orodje smemo poganjati samo z baterijami (izogibamo se akumulatorjem litij-jonij) ali omrežnim delom do napetosti največ 24 voltov.

Pripraviti in upoštevati je treba lokalno-specifični red delovnega prostora. Potrebno je paziti na ukrepe, da preprečimo nezgode.

Osrednji predmetni koncepti:

Osrednji predmetni koncepti obvezne vaje Tehnika in oblikovanje se ravna po osrednjih predmetnih konceptih obveznega predmeta Tehnika in oblikovanje.

Kompetenčni model in kompetenčna področja:

Kompetenčni model se deli na kompetenčna področja **Razvijati, Izdelovati in Reflektirati** ter uporabna področja Vsakdanji predmeti, Zgrajeno okolje, Oblačila, Igra/šport ter Gibanje in energija. Pri pridobivanju kompetenc sta v središču postopek in izdelek v isti meri.

Razvijati obsega zaznavanje in raziskovanje materialov, objektov in prostorov z vsemi čuti ter kontrolo in vodenje fine motorike. Preizkušanje, učenje in vaja različnih postopkov, spoznavanje in razumevanje tehničnih in tekstilnih potekov in povezav z načrtnim opazovanjem in preverjanjem so deli tega področja.

Izdelovati obsega uporabo različnih postopkov za reševanje naloge. Materiale predelujemo, trajnostno uporabljamo in odstranjujemo primerno stroki in materialu. Orodja in materiale uporabljamo ustrezno in starosti primerno. Organizacija lastnega delovnega mesta ter upoštevanje varnostnih določil in reda delovnega prostora ustvarjajo temeljno zavest za preprečevanje nezgod.

Reflektirati obsega prednostno opis in preverjanje rezultatov in utemeljevanje, da bi pridobljena spoznanja prenesli na aktualne in nove naloge ter v vsakdan. Sem sodijo še predstavitev lastnih del in ubesedovanje stvarnega in strokovnega znanja v ustreznem starosti primernem strokovnem jeziku, npr s pravilnimi poimenovanji materialov in orodja.

Kompetenčni opisi in uporabna področja, učna snov:

Uporabna področja so možna ponudba za poučevanje.

Kompetenčno področje Razvijati

Učenke in učenci znajo

- preverjati in upravljati malo motoriko.
- odkrivati niti, vlakna, les, papir ter druge materiale, ki jih je mogoče oblikovati oz. modelirati.
- z vsakokratnim primernim materialom: graditi, upogibati, lepiti, delati vozle, meriti in primerjati s telesnimi merami, trgati, rezati, zabijati žebelj, žagati, sukati vrv, brusiti, navijati.

Kompetenčno področje Izdelovati

Učenke in učenci znajo

- sami izdelati svoja dela.
- predelati materiale, jih trajnostno uporabiti, negovati in pravilno odstraniti.
- pravilno uporabljati orodja.
- upoštevati red delavnice in varnostna določila.

Kompetenčno področje Reflektirati

Učenke in učenci znajo

- predstaviti svoja dela.
- razmišljati o postopkih izdelave, jih opisati ter primerjati.
- uporabljati starosti primerni strokovni jezik.

Uporabna področja

- leteča in plavajoča telesa
- uporabni predmeti
- igre

– stolpi

Materiali, orodja, postopki:

- Materiali: naravni materiali, vlakna, niti, mavec, les, industrijski polpredmeti, karton, keramične mase, plastika, kovine, papirji, kamen, tekstilne površine, umetne surovine, vosek
- Orodja: pile, kladiva, merilni instrumenti, igle (za tkanje, ...), brusni papir, škarje, strgala, žage, izvijači, klešče in sponke idr.
- Postopki:
 - sestavljanje (pomnožiti zvezo): graditi, plesti, lepiti, delati vozle, vozlati, limati, tkati, plesti, kvačkati (s prsti), šivati, vijačiti
 - spremeniti in oblikovati površine: aplicirati, prekrivati, tiskati, barvati, glazirati, lazirati, brusiti, rezervirati, vesti
 - zbirati, primerjati, meriti, sortirati in urejati: po teži, dolžini, lastnostih materiala, surovinah, volumnu, času; kjer je mogoče, a) s telesnimi merami, b) s poljubno izbranimi merami
 - ločiti (zmanjšati zvezo): piliti, strgati, trgati, rezati s škarjami, žagati
 - preoblikovati: odvezati, upogniti, zlagati, modelirati, zavijati
 - praoblake (ustvariti zvezo): polstiti, zalivati, zajemati papir, stiskati, topiti

PROMETNA IN MOBILNOSTNA IZOBRAZBA**Izobraževalna in učna naloga:**

Promet in mobilnost sta bistvena izziva pri soočanju z vsakdanjikom. Vedno večji promet in naraščajoča raznolikost mobilnostnih oblik zahtevata orientacijsko vedenje o pomenu mobilnosti za življenje ljudi in razmišljujoče vedenje o (rizičnem) obnašanju v prometu.

Že otrokom je treba posredovati pomen mobilnosti pod prostorskimi in časovnimi vidiki. S praktičnim ukvarjanjem z raznolikimi izzivi v vsakdanjiku naj doživijo in razumejo, da je promet mnogoplastni pojav, za katerega so merodajna področja socialnega vedenja, varnosti in okolja. Z opazovanjem in vajo naj usposobimo otroke, da se varno in vedno bolj samostojno udeležujejo prometa.

Didaktična načela:

Doživljajskih in učnih področij naj ne razumemo izolirano, temveč jih je treba postaviti v medsebojni odnos in smiselno povezati. Iz prejšnjih doživetij učenk in učencev naj pridobijo vpogled v pravila, tako da omogočamo varnost pri udeležbi v cestnem prometu. Vsebinska raznolikost obvezne vaje „Prometna in mobilnostna izobrazba“ potrebuje poleg posameznih sekvenc podporo v vseh preostalih obveznih vajah. Tematike je treba v idealnem primeru ponuditi v medpredmetnem pouku in naj se uporabljajo pri učnih sprehodih/izletih, ekskurzijah in predmetnospecifičnih akcijah. Z rednim, večkratnim ponavljanjem in vajo v zaščitenem prostoru je treba – naraščajoče s stopnjo razvoja – zagotoviti položaju primerno rabo pridobljenega vedenja v skupini in tudi samostojno vedno bolj v realnem okolju.

Pouk je treba oblikovati tako, da učenke in učenci

- z vajo v zaščitenem prostoru (telovadnica, šolski vrt, šolsko prometno vadišče ...) in v realnosti prometa (šolska pot, šolska okolica) vedno bolj pridobivajo izkušnje in kompetence, da se lahko samostojno varno udeležujejo cestnega prometa.
- usposobimo, da starosti primerno reagirajo posebej v izrednih situacijah (npr. nesreča, gradbišče na šolski poti).

- spoznajo, da je prav v cestnem prometu treba paziti na urejeno sožitje, da zagotovimo varnost sami zase ter za druge, ter da s premišljenim izborom okolju prijaznega načina gibanja bistveno prispevamo k trajnosti in varčnemu ravnanju z resursi.

Pospeševanje zdravja in varstvo okolja sta bistveni delni področji obširne prometne in mobilnostne izobrazbe in vplivata na njeno realizacijo.

Osrednji predmetni koncepti:

Osrednji predmetni koncepti obvezne vaje Prometna in mobilnostna izobrazba se ravna po osrednjih predmetnih konceptih obvezne vaje Prometna in mobilnostna izobrazba od 1. do 4. šolske stopnje.

Kompetenčni model in kompetenčna področja:

Obvezna vaja Prometna in mobilnostna izobrazba ima nalogo, da omogoča učenkam in učencem vedno bolj samostojno, varno, prožno in odgovorno vednjenje v prometnem dogajanju. V nadaljevanju opisane s prometom in mobilnostjo povezane kompetence naj usvojijo na naslednjih kompetenčnih področjih:

S prometom povezana dejavnostna kompetenca

Učenke in učence pobje seznanjamo s sistemom pravil cestnega prometa v njegovih bistvenih delih in življenjsko praktičnih osnovah. Lastno dejanje naj bi v socialnem sožitju prometnega vsakdanjika zavestno zaznavali. Posebnega pomena je pri tem vaja v zaščitenem prostoru in v nadaljevanju v realnem prometnem dogajanju. Pripravljamo prve ocenitve nevarnosti in rizika v prometnih situacijah, vadimo varnostno zavedno in starosti primerno ravnanje, da omogočamo varno in načrtovano sodelovanje v mobilnostnem dogajanju.

Z mobilnostjo povezana kompetenca razmišljanja

Vzpostavljamo in utemeljujemo povezave med mobilnostjo, ekonomskimi in ekološkimi dejavniki, lastnim zdravjem in družbenim razvojem.

Kompetenčni opisi in uporabna področja, učna snov:

Uporabna področja so spodbude za poučevanje.

Kompetenčno področje S prometom povezana dejavnostna kompetenca

Učenke in učenci znajo

- razumeti sistem pravil cestnega prometa v enostavnih, za življenje praktičnih osnovah ter se po njem ravnati; vejo za enostavne prometne objekte in varno šolsko pot.
- spoznavati smisel pomoči s strani policije in prometne redarske službe ter zavestno zaznavati in sprejemati pomoč.

Kompetenčno področje Z mobilnostjo povezana kompetenca razmišljanja

Učenke in učenci znajo

- vzpostaviti in utemeljiti povezave med mobilnostjo in trajnostjo.
- videti in ceniti skupno opravljanje pešpoti, kjer je to mogoče, pod vidiki socialnega sožitja in prijaznosti okolju.

Uporabna področja

- Prometni prostori: šolska pot
- Prometne naprave, znakovni sistemi: barvni signali in akustični signali (npr semaforji za pešce, železniški prehodi)

- Vaje v zaščitenem prostoru (mdr. telovadnica, šolsko dvorišče)
- Vaje v resničnem prometu (z eksekutivo in brez nje)
- V okviru programa prometne vzgoje od eksekutive oblikovane vaje (standardni program)
- Motorična, reakcijska, koncentracijska zmožnost
- Videti in biti viden
- Gibalna izkušnja: kontrolirano gibanje, vaje za ravnovesje
- Posebne prometne situacije: nesreča, gradbišče, ...
- Zavarovani prehodi, semaforji za promet in pešce
- Markacije na tleh
- Različne prometne površine: pešpot, kolesarska pot, vozišče, pločnik, ...
- Prometna sredstva (npr avtobus, tramvaj, podzemna železnica)
- Vedênje v prometnih sredstvih
- Trajnost: npr javna prometna sredstva namesto avtomobila, vlak namesto letala

RITMIKA

Izobraževalna in učna naloga:

Obvezna vaja Ritmika na predšolski stopnji ima nalogo, da podpira učenke in učence pri usvajanju in širjenju samoučinkovitosti. Pospesevanje motivacije, kontrole impulzov, zmožnosti empatije ter pridobivanje socialnih in čustvenih kompetenc pospešujejo celostni osebni razvoj ter bistveno prispevajo k premišljenemu oblikovanju življenja. Pridobivajo in razvijajo emocionalne, motorične in kognitivne zmožnosti, ki podpirajo kreativno ukvarjanje s samim seboj in s svetom ter nadaljnje učenje na izobraževalni poti.

Obvezna vaja Ritmika je vsebinsko tesno povezana z elementi obveznih vaj Glasba ter Gibanje in šport. Medpredmetni vidik je treba upoštevati.

Didaktična načela:

Ritmiko redno smiselno in integrativno vključujemo v vse obvezne vaje predšolske stopnje. Kompetence razvijamo in širimo z igrivim pristopom in neprisiljenim približevanjem. Pri tem krepimo osebnost posamezne učenke in posameznega učenca v smislu individualnosti, a prav tako kot del skupine ter vzpodbujamo nadaljnji razvoj. Posebno pozorni smo glede individualnih izkušenj učenk in učencev in osebnega razvojnega in učnega stanja, tudi v inkluzivnih skupinah.

Oblikovanje učne ponudbe je treba situaciji ustrezno prilagoditi potrebam, interesom in nadarjenostim učenk in učencev. To zahteva nepristransko, neocenjujoče opazovanje. Učne ponudbe dajemo ciljno usmerjeno, a nenamensko. V ospredju je podpora individualnih procesov in ciljev, ki jih dosegajo učenke in učenci samoučinkovito, da pospešujemo razvijanje izkušenj in kompetenc. Pri tem ni v ospredju vodena usmerjenost v rezultate s strani učiteljc in učiteljev, temveč dajati prostor individualnim razvojnim procesom. Kompetence moremo v obvezni vaji predvsem pridobivati po poti aktivnosti. Pri načrtovanju pouka je treba zato paziti na to, da imajo učenke in učenci dovolj časa na razpolago, da se lahko dejavnostno usmerjeno ukvarjajo z vsebinami.

V učnih situacijah je treba upoštevati tudi različne socialne oblike. Komunikativne, dopolnjevalne, koeksistenčne in kooperativne oblike učenja podpirajo razvoj socialnih kompetenc. Uporaba najrazličnejših gibalnih oblik in materialov omogoča raznolik, izkustveno usmerjen pouk.

Osrednji predmetni koncepti:

Koncept **Ritem in polarnost** obsega medsebojno vplivanje dveh drug z drugim pogojenih polov. Polje napetosti in polje izenačitve kot mir in gibanje, posamezna učenka in posamezni učenec in skupina, vodeno in svobodno oblikovanje, čakanje in odpovedovanje, koncentracija in sprostitev so podvrženi ritmu in neposredno med seboj povezani. To ritmično zaporedje pogojuje aktivna polja dejavnosti, v katerih se odvija pedagoški oblikovalni proces. Koncept **Ritem in celostnost** se ukvarja s tem, da ritem ne more delovati izolirano, temveč ga je treba videti vedno v povezavi s celotno osebnostjo in razvojem. Vsaka aktivnost zadeva vedno več funkcij in področij osebnosti, ki so na voljo za usvajanje življenjskega okolje in kreativno ukvarjanje z njim.

Koncept **Ritem in ponavljanje** se ukvarja z bistveno sestavino ritmičnih procesov. Redno se pojavljajoči strukturni elementi so pogoj za utrjevanje informacij, vzorcev in dejanj.

Koncept **Ritem in variacija** se ukvarja z nadaljnjim razvojem učnih procesov. Vedno se pojavljajoče strukturne elemente podvržemo variabilnosti. Ponavljanje vedno istega nadomestimo z variacijami. Tako se spodbuja učni proces in posplošujemo osnovne vzorce. Izhajamo iz znanega in ga razvijamo tja v razširjeno in novo.

Kompetenčni model in kompetenčna področja:

Kompetenčno področje Red obsega doživljanje in spoznavanje gibalnega prostora s svobodno izbranimi in danimi različnimi načini gibanja ter doživljanje reda v različno velikih prostorskih enotah.

Kompetenčno področje Reakcija obsega odzivanje na signale prav tako kot prevzem, variacijo in nasprotni gib po ritmičnem vzorcu.

Kompetenčno področje Koncentracija in senzibiliziranje čutov obsega po eni strani obvladovanje dražljajskih vplivov in po drugi strani osredotočenje na določeno temo. Pri tem je treba predvsem upoštevati medsebojno vplivanje dveh drug z drugim pogojenih polov. Ukvarjanje z okoljem in diferencirano zaznavanje s posameznimi čuti kot sluhom, vidom, tipom in telesno izkušnjo doživljamo dejavnostno.

Kompetenčno področje Kreativnost obsega predvsem odkrivanje individualnih oblik izražanja za dane in svobodno izbrane naloge ter realizacijo razširitev in variacij.

Kompetenčno področje Socialna kompetenca obsega predvsem aktivne in interaktivne vaje, ki krepijo učenke in učence pri njihovem delovanju v skupini in v njihovih dejavnostnih prostorih. Komunikativne, dopolnjevalne, soobstoječe in sodelovalne ponudbe podpirajo nadaljnji razvoj na tem kompetenčnem področju.

Kompetenčni opisi in uporabna področja, učna snov:

Uporabna področja so možna ponudba za poučevanje.

Kompetenčno področje Red

Učenke in učenci znajo

- se igrivo gibati v prostoru na svobodno izbrane in dane gibalne načine.
- združiti in urediti različne materiale in orodja po danem ali svobodno izbranem sistemu.

Uporabna področja

- Svobodno gibanje v različnih prostorih: npr v celotni učilnici, v deljeni učilnici, diagonalno preko učilnice, „menjavanje kotov“
- Gibanje na dano geslo: npr utrujeno, veselo, razigrano, jezo, hitro, počasi, tiho, glasno, gibati se kot mačka, kot konj
- Urediti zvočne materiale (npr Orffova glasbila), malo orodje (npr vrvi, žoge, obroče), naravne materiale (npr orehe, kostanje, veje, storže) po lastno izbranem urejevalnem vzorcu
- Urediti različne materiale po danem urejevalnem vzorcu (npr vsa glasbila, vse malo orodje, vsi naravni materiali, vse barvice, vse kocke)

Kompetenčno področje Reakcija

Učenke in učenci znajo

- prekiniti ali spremeniti svobodne ali dane gibalne vzorce na dogovorjen akustični ali vizualni signal/znak.
- reagirati na ritmične ponudbe s prevzemom, variacijo ali nasprotnimi gibi.

Uporabna področja

- Sprememba smeri pri npr trkanju, ploskanju, ko ustavimo glasbo
- Sprememba gibanja pri spremembi ritma, npr hiter ritem ploskanja – hitro gibanje, počasen ritem ploskanja – počasno gibanje
- se odzvati ritmičnemu motivu, npr glasna glasba – hitro gibanje, tiha glasba – počasno gibanje, leseno tolkalo – skakanje, triangel – plazenje

Kompetenčno področje Koncentracija

Učenke in učenci znajo

- diferencirano uporabljati čute (npr usmerjeno poslušanje, natančno ogledovanje, otipavanje lastnosti materiala).
- osredotočiti pozornost na zvočne, vidne in tipne znake ter znake z gibi.
- preiti po zvočnem ali vidnem impulzu (npr hitrost, glasnost, ritem) v mirno ali dejavno fazo in doživljati napetost in sprostitev.

Uporabna področja

- zavestno zaznavati vtise preko različnih čutov (zvočno, vidno, tipno)
- zavestno zaznavati šume in jih pretvarjati v gibanje, npr zaznati šumenje papirja, ptičje petje, šumenje vode in najti gib za to
- poiskati iz več ponujenih šumov določen šum, npr ploskati, ko zaznavamo ptičje petje, z nogo butniti v tla, ko zaznavamo polom avtomobilov
- doživljati menjavo med napetostjo in sprostivitvijo po ritmičnem vidnem ali zvočnem impulzu, npr menjaje pri trobljenju skakati in pri šumenju vode ležati na tleh

Kompetenčno področje Kreativnost

Učenke in učenci znajo

- poiskati, spremeniti, variirati in razširiti lastne oblike telesnega izražanja.
- eksperimentirati z različnimi materiali in jih oblikovati.

Uporabna področja

- prilagoditi gib, gestiko, mimiko emociji ali situaciji, npr naglica – teči, veselje – smejati se, strah – počepniti
- uporabljati različne materiale in orodja za svobodno oblikovanje, npr graditi, polagati, razporejati

Kompetenčno področje Socialna kompetenca

Učenke in učenci znajo

- se držati svobodno izbranih in povezanih gibov v skupini.
- počakati na konec giba ali akcije in nato opraviti dogovorjeno dejanje.
- se držati pri vaji v parih ali skupini dogovorjenih potekov in pravil.

Uporabna področja

- Tvorba skupin, kroga in vrste
- Znati (do)čakati, npr dočakati konec vrtenja vrtavke ali počakati, da smo na vrsti
- Skupno graditi stolp iz kock
- „Slepo vodenje“ (voditi sošolko ali sošolka z zaprtimi ali zavezanimi očmi po prostoru ali se sama in sam pustiti voditi)
- „dirigirati“ skupino (npr z napovedjo smeri, prikazovanjem gibov) in vodenje predati v samoizbranim trenutku

IGRA

Izobraževalna in učna naloga:

Obvezna vaja Igra ima na predšolski stopnji poseben pomen. Igra je vedno v povezavi z drugimi predmetnimi vsebinami. Usvajanje kompetenc, ki vplivajo na nadaljnji razvoj in nadaljnje učenje, je ozko povezano z različnimi oblikami igre. Učenke in učenci se učijo v neposredni interakciji s svojim okoljem, v skupini ali v izkušnjah s svojo lastno osebnostjo. Samostojnost in samoodločno učenje, sposobnost prenašanja frustracij, kontrola impulzov, zmožnost sodelovanja, domišljija, vztrajnost in v prihodnost usmerjeno načrtovanje pospešujemo posebno z igro ter jih moremo vaditi in diferencirati v prosti ali vodeni igri.

Učni in razvojni procesi se začenjajo z igro, učenke in učenci pa pri reševanju izzivov razširijo svoj dejavnostni repertoar. Takšen igriv pristop k učnim vsebinam pozitivno vpliva na učni uspeh v s predmetom povezanih obveznih vajah. Zato je treba igri na vseh področjih nameniti dovolj prostora. Kognitivni razvoj je pri oblikovanju igre tesno povezan z akcijo in interakcijo. Samostojno delovanje in celostno učenje sta v ospredju. Delovni spomin, vztrajnost, skrbnost in motivacijo bistveno pospešujemo in razvijamo z igro.

Didaktična načela:

Igro moramo redno in smiselno vključiti v vse obvezne vaje na predšolski stopnji. Razvoj tehničnih kompetenc je povezan z dimenzijami delovni spomin, odnos do dela, samostojnost in samoodločno učenje, frustracijska toleranca, zmožnost sodelovanja, domišljija, vztrajnost in v prihodnost usmerjeno načrtovanje ter ga pospešujemo in razvijamo v igri.

Učiteljice in učitelji sprožijo, vodijo in usmerjajo starosti primerne igralne in učne dejavnosti. Zagotavljajo potrebno svobodo, da se lahko otrokove izobraževalne želje uresničujejo in razvijajo. Pri načrtovanju je treba zagotoviti dovolj časa za igro, da imajo učenke in učenci možnost v igri poglobljeno odkrivati, opazovati, spoznavati in raziskovati.

Poleg faz vodene in moderirane igre je treba pri pouku nameniti prostor tudi fazam proste igre. Prosta igra omogoča učenkam in učencem, da izbirajo dejavnosti svobodno in neodvisno od navodil. Za to je potrebno varno in zaščiteno okolje. Poudarek je na empatiji in samoučinkovitosti, pozitivni aktivaciji in notranji motivaciji ter pospeševanju koncentracije.

V igralnih situacijah je treba upoštevati tudi različne socialne oblike. Komunikacijske oblike igre (dve partnerici ali dva partnerja sodelujeta drug z drugim), dopolnjevalne oblike igre (ena partnerica ali partner pomaga drugi ali drugemu), soobstoječe oblike igre (delovanje drug ob drugem) in sodelovalne oblike igre (skupno delovanje) podpirajo razvoj socialnih kompetenc.

Posebne pomena je oblikovanje prostorov: igralni materiali so pregledno razporejeni in dostopni učenkam in učencem, prostori za igro pa so oblikovani tako, da so spodbudni, vendar ne prepolni. Organizacijske sisteme predstavimo, pozorni smo na upoštevanje pravil (npr. pripravljanje in pospravljanje iger, pravilna razporeditev na policah).

Osrednji predmetni koncepti:

Razvoj **samopodobe** pomeni samostojno in usmerjeno delovanje, razvoj samopodobe in zavedanje lastnih sposobnosti. Vprašanja: Kdo sem? Kaj zmorem? Kaj si želim? so v središču pozornosti. Doživljanje in spoznavanje, da smo sami vzrok za določene učinke, je temelj za razvoj samozavesti.

Koncept socialno-čustvenega razvoja in empatije/vživljanja se nanaša na proaktivno interakcijo, soočanje z drugo osebo in prevzemanje perspektive. Namere drugih ljudi prepoznamo in po potrebi upoštevamo pri načrtovanju lastnih dejanj. Socialne izkušnje s spodbujanjem krepijo empatično vedenje in vplivajo na čustveno soočanje s samim seboj in socialnim okoljem.

Koncept kognitivnega razvoja se nanaša na ustvarjalno dejavnost v povezavi s temami iz otrokovega okolja. Kognitivno učenje in divergentno mišljenje spodbujata aktivno (jezikovno) dejanje ter razvoj idej in različic. Kompetence nenehno razvijamo, pri čemer jih podpirajo spodbude iz socialnega in materialnega okolja.

Kompetenčni model in kompetenčna področja:

Vzajemno delovanje kompetenčnih področij **Jaz in skupnost**, **Domišljija in resničnost**, **Konstruiranje in eksperimentiranje** in **kreativnost**, **Oblikovanje in gibanje** predvsem sproža in pospešuje aktivno doživljanje skupine, medsebojno sporazumevanje, kritičen pogled na sebe in okolje ter ustvarjalno razmišljanje in delovanje.

Kompetenčno področje **Jaz in skupnost** se nanaša na oblike igre, ki podpirajo in pospešujejo približevanje, preizkušanje in izvajanje pravilnega vedenja v skupini. Dogovorimo se o pogojih in pravilih igre, razumemo pomen pravil za igro/pravil v igri. V skupinskih igrah se spodbujata sporazumevanje in sodelovanje. Za zmago in poraz veljajo dogovorjena pravila, kar zahteva določeno stopnjo čustvene samoregulacije in frustracijske tolerance.

Kompetenčno področje **Domišljija in resničnost** se nanaša na oblike igre, ki omogočajo spremembo perspektive s prevzemanjem različnih vlog iz vsakdanjih situacij, a tudi iz izmišljenih situacij. Tako razvijajo učenke in učenci sliko/podobo o sebi, vtise zaznavajo diferencirano, kar ustvarja nove perspektive in možnosti za delovanje. V prostem oblikovalskem prostoru moremo preizkusiti različne rešitve in poiskati ustvarjalne rešitve za zahtevne situacije. Spodbujamo ustvarjalnost in domišljijo ter pospešujemo razvoj socialno-čustvenih kompetenc in samokompetenco. Zlasti pospešujemo komunikacijo in sodelovanje.

Kompetenčno področje **Konstruiranje in eksperimentiranje** pomeni povezovanje več igrivih elementov za ustvarjanje nečesa novega. S konstruiranjem in eksperimentiranjem

nastajajo nove ideje in igralni izdelki. Pri konstrukcijskih igrah lahko uporabljamo fizične materiala, lahko pa tudi besede, stavke, številke ali domišljajske igre. Celostni značaj nastaja iz dejstva, da je mogoče tako dogajanje v igri kot oblikovanje igre aktivno in ustvarjalno določiti. Radovednost, daljnovidno načrtovanje, divergentno razmišljanje, eksperimentiranje in oblikovanje so v ospredju. Spodbujamo potrpežljivost in vztrajnost ter konstruktivno delovno držo in ustvarjalnost, pa tudi pozitivno aktivacijo in notranjo motivacijo.

Kompetenčno področje **Kreativnost, oblikovanje in gibanje** se nanaša na oblike igre, ki upoštevajo naravno željo učenk in učencev po gibanju ter obenem spodbujajo glasbeno in oblikovalno ustvarjalnost. Vodene dejavnosti, pa tudi prosti ustvarjalni prostori v pripravljenem in varnem okolju spodbujajo veselje do gibanja in prinašajo pozitivne telesne izkušnje ter odkrivanje lastne ustvarjalnosti in raznolikih ustvarjalnih možnosti. Tako individualne kot skupinske izkušnje krepijo samoučinkovitost ter doživljanje in interakcijo v skupini.

Kompetenčni opisi in uporabna področja, učna snov:

Uporabna področja so zgledna in možna ponudba za poučevanje.

Kompetenčno področje Jaz in skupnost

Učenke in učenci znajo

- razumeti in upoštevati pravila igre.
- sprejeti, da so v igri zmagovalke in zmagovalci in poraženke in poraženci.
- biti obzirni in sočustvovati z drugimi.
- komunicirati in sodelovati drug z drugim.

Kompetenčno področje Domišljija in resničnost

Učenke in učenci znajo

- prevzeti vlogo v igri in jo oblikovati.
- odzvati se na druge partnerice in partnerje v igri ter poiskati nove pristope in rešitve.
- v igri izražati in uresničevati svoje fantazije in želje.

Kompetenčno področje Konstruiranje in eksperimentiranje

Učenke in učenci znajo

- načrtovati in uresničiti zamisel o igri.
- dokončati igro, ki so jo začeli.
- se osredotočeno in vztrajno ukvarjati z igro.
- uporabiti ugotovitve iz igre v nadaljnjih različicah.

Kompetenčno področje Kreativnost, oblikovanje in gibanje

Učenke in učenci znajo

- prevzeti lastne in dane teme in ideje ter jih ustvarjalno uresničiti.
- z igro preizkušati in raziskovati kaj novega, premagovati meje ter razvijati zmožnost spretnosti reševanja težav in konfliktov.
- oblikovati in prikazovati glasbene, ritmične in gibalno usmerjene igralne prizore.

Uporabna področja

- Igre, ki temeljijo na pravilih, npr. namizne/družabne igre, igre na deski, sodelovalne igre, gibalne igre po pravilih kot igre s tekom, igre z žogo.
- Igre vlog z rekviziti in brez njih, npr. uprizarjanje vsakdanjih situacij (prepir, grem po nakupih, v trgovini z igračami, to me je razjezilo ...)
- Domišljijske igre, npr. pustolovske igre, z balonom letim v tujo državo, sem drevo/letalo/mačka/čarovnik, zebe me/vroče mi je, veselim se/bojim se
- Igre z različnimi materiali, npr. gradnja stolpov s kockami, urejanje in preučevanje naravnih materialov glede na njihove značilnosti
- Besedne in črkovne igre, npr. prišepetavanja, serijske govorne igre, npr. opica – aligator – rak, preštevanke, poiskati primere besednih družin (živali, igrače, hrana ...), igre z vprašanji in odgovori, pripovedovanje/nadaljevanje slikovnih zgodb, kaj predstavljam, urejanje eno-/dvo-/trozložnih besed, iskanje nadpojemov izrazov, urejanje črk in slik
- Številске in količinske igre, npr. nadaljevanje zaporedja števil, upoštevanje zaporedja, prepoznavanje in določanje oblik, prepoznavanje količin, določanje števil in količin, prepoznavanje razmerij, kot so večje, manjše, enako, deliti in razdeliti, z uporabo vsakdanjih materialov (npr. naravnih materialov) prepoznavati in šteti količine
- Igre zaznavanja, npr. doživljanje prostora z odprtimi ali zaprtimi očmi, iskanje šumov, zaznavanje glasnosti/tišine, zaznavanje vonjev/okusov, prostorska orientacija kot zgoraj, spodaj, desno, levo.
- Igre za izboljšanje delovnega spomina, npr. pakiranje kovčkov, igre spomina/memori; Kaj manjka? Kaj je bilo dodano? Ali se je spremenil vrstni red?
- Ritmične igre
- Glasbene igre z glasbili in brez njih, npr. zvočne zgodbe, iskanje primernih glasbil za živali
- Gibalne igre, npr. uprizarjanje živali, igre v krogu, s tekom, z žogo
- Ustvarjalne igre, npr. delo z glino, plastelinom, skupno ustvarjanje velikih slik iz različnih materialov

GIBANJE IN ŠPORT

Izobraževalna in učna naloga:

Obvezna vaja Gibanje in šport omogoča učenkam in učencem, da izoblikujejo z neposrednimi telesnimi in gibalnimi izkušnjami in emocionalnimi doživetji dostop do okolja in do samih sebe. Z gibanjem raziskujejo in doživljajo otroci svoje okolje, doživljajo svojo samoučinkovitost in dobivajo motivacijo se spoprijeti z nadaljnjimi izzivi. Povezava zaznavanja in gibanja je elementarnega pomena za telesni, senzomotorični, socialni, emocionalni, motivacijski in intelektualni razvoj otrok in služi izoblikovanju diferenciranega telesnega koncepta in samopodobe.

Naravna želja učenk in učencev po gibanju se uresničuje v spodbudnem okolju z različnimi možnostmi za gibanje, ki učence spodbujajo h gibanju.

Pozitiven odnos do lastnega telesa in poznavanje preventivnih ukrepov za ohranjanje zdravja pomagata učenkam in učencem skrbeti za svoje telo in dobro počutje.

Pouk ima naslednje cilje:

- širitev telesnih in gibalnih izkušenj ter navajanje k razvoju raznolikih motoričnih osnovnih kompetenc za gibanje in šport.
- spodbujanje motorične učne sposobnosti (mdr. glede na pospeševanje zaznavanja in koordinativnih sposobnosti).

- podpora osebnostnega razvoja po z gibanjem povezanim doživljanju in izkušanju subjektivnih zaznav in doživetij.
- doživljanje socialnih interakcij in socialnega učenja v raznolikih gibalnih položajih, pri čemer so v središču predvsem učni procesi o kooperaciji in uspele interakcije.
- podpora individualne pripravljenosti do učenja in dela s pozitivnimi telesnimi in gibalnimi izkušnjami.
- obuditev veselja nad gibanjem in skupnim opravljanjem športnih in igralnih aktivnosti.
- izoblikovanje na zdravje usmerjenega gibalnega vedenja.

Didaktična načela:

Pouk obvezne vaje Gibanje in šport je treba izvajati tako, da prispeva k sodelovalnemu vedenju in podpira veselje do gibanja. Z načrtnim raznolikim programom, ki upošteva njihove individualne predhodne izkušnje, pospešujemo učenke in učence tako na motoričnem področju kakor tudi na kognitivnem, socialnem in čustvenem področju. Z ustreznimi gibalnimi spodbudami in pozitivnimi gibalnimi izkušnjami podpiramo sproščeno ukvarjanje z gibanjem, spoznavanje z različnimi športnimi in igralnimi orodji, možnost individualnih telesnih in gibalnih izkušenj ter skupinskih izkušenj. Gibalne ponudbe morajo biti zasnovane tako, da vsakemu otroku nudijo možnost doživljanja uspeha.

V središču so diferenciranje zaznavnih zmožosti, razvijanje spretnosti in vztrajnosti ter koordinacije in prostorskega zavedanja.

Telesno počutje kot pomemben vir za krepitev zdravja (mdr. obvladovanje stresa, čustvenih obremenitev; zmanjševanje agresije) je treba začeti in razvijati z igrivimi, telesnimi dejavnostmi, pa tudi s pozitivnimi skupinskimi izkušnjami in veseljem do gibanja.

Vsakodnevne načrtne, a tudi svobodne in igrive gibalne sekvence ter široka paleta gibalnih ponudb, ki upoštevajo prostorske pogoje, tudi na prostem so temelj za pozitiven odnos do športne dejavnosti in z njo povezanega dobrega počutja.

Osrednji predmetni koncepti:

Osrednji predmetni koncepti obvezne vaje Gibanje in šport se ravna po osrednjih predmetnih konceptih obveznega predmeta Gibanje in šport.

Kompetenčni model in kompetenčna področja:

Učni načrt predšolske stopnje temelji, tako kot učni načrt za nadaljnje šolske stopnje, na dvodimenzionalnem kompetenčnem modelu v obliki matrike: prva os predstavlja razsežnosti celovite dejavnostne zmožnosti pri gibanju in z gibanjem na področjih predmetne, metodne, socialne in samokompetence.

Druga os predstavlja vsebinsko razsežnost, ki obsega šest področij doživljanja in učenja v obvezni vaji Gibanje in šport: Motorične osnove, Igranje, Temeljne gibalne oblike, Zaznavati in oblikovati, Zdravo živeti, Doživljati in upati si.

Predmetna kompetenca pomeni zmožnost uporabe senzomotoričnih sposobnosti in spretnosti v različnih športnih panogah in gibalnih dejavnostih.

Metodna kompetenca obsega zmožnost, znanje in zanimanje, da razumemo in izvajamo z gibanjem in športom povezane učne procese in učne aranžmaje („učiti se učenja“).

Socialna kompetenca opisuje zmožnost, znanje in pripravljenost, da zavestno zaznavamo lastno gibalno vedenje v skupinah in pri športu, vplivamo nanj in ga sooblikujemo (mdr.

sporazumevalna in sodelovalna kompetenca, razumevanje vlog in funkcij, empatija in pripravljenost feragirati).

Samokompetenca pomeni pripravljenost, da se ukvarjamo z lastnimi doživetji in izkušnjami na različnih področjih gibanja. Osrednji vidiki so pripravljenost, da se potrudimo, vestnost, uravnavanje čustev in realistična samoocena.

Kompetenčni opisi in uporabna področja, učna snov:

Uporabna področja so spodbude za poučevanje.

Kompetenčno področje Predmetna kompetenca

Učenke in učenci znajo

- pokazati svoje koordinativne in kondicijske zmožnosti.
- se vključiti v igri in udejanjiti ideje za igro.
- opravljati temeljne (proste) telovadne gibalne oblike na tleh in na orodjih.
- z različno zahtevnostjo teči, skakati in metati.
- izkoriščati, spoznavati in uporabljati preproste priložnosti za gibanje in igro na prostem oz. v naravi ter pri tem odgovorno ravnati z okoljem.

Uporabna področja

- gibalne ponudbe za ravnotežje, orientacijo, ritem, hitrost, vzdržljivost, agilnost
- gibalne igre: ustvarjalne ideje za igre in upoštevanje pravil igre
- skupna igra (tudi z različnimi igralnimi orodji in materiali)
- gibanje in igra na orodjih (vključno z balansiranjem, kotaljenjem, podpiranjem, plezanjem, guganjem, zibanjem, visenjem)
- tek čez ovire
- skoki v višino in daljino
- met različnih metalnih orodij v daljino in v tarče
- samostojna uporaba gibalnega prostora na prostem z različnimi gibalnimi in igralnimi impulzi
- z gibanjem pridobivati neposredne izkušnje z naravo in razumeti naravo/okolje kot občutljiv življenjski prostor

Kompetenčno področje Metodna kompetenca

Učenke in učenci znajo

- razumeti in upoštevati s predmetom povezane organizacijske strukture in okvirne pogoje.
- razumeti in opravljati z gibanjem in športom povezane naloge.
- načrtovati in upravljati zapletene dejavnostne in gibalne poteke.

Uporabna področja

- upoštevati okvirni red
- pravilno ravnati s športnim orodjem in igralnimi materiali na športnih igriščih
- upoštevati ukrepe vedênja, varnosti in higiene
- poslušati in opazovati, povprašati
- spoznavati bistvene značilnosti kakega giba
- si zapomniti in opraviti nalogo in posnemati gibalne naloge

Kompetenčno področje Socialna kompetenca

Učenke in učenci znajo

- se vključiti v skupino in sodelovati drug z drugim.
- si zamisliti pravila in se dogovoriti o njih.
- fer agirati.

Uporabna področja

- skupaj rešiti preproste gibalne naloge
- aktivno prispevati (npr upoštevati pravila igre)
- doseči sporazum v (gibalnih) igrah

Kompetenčno področje Samokompetenca

Učenke in učenci znajo

- zavestno zaznavati svoje telo in usmerjeno upravljati gibe.
- oceniti tveganje in se samoodgovorno soočiti z njim.
- realistično oceniti lastne telesne zmogljivosti.
- pridobivati zaupanje v lastno zmogljivost.

Uporabna področja

- sebe in okolje zaznavati z različnimi čuti (mdr z vidom, s tipom, kinestetično = kinestezija/ sposobnost za zaznavanje gibanja, vestibularno = ravnotežje)
- razlikovati, dodeljevati in usmerjati dele telesa in drže telesa
- zaznavati položaj telesa v prostoru in se orientirati
- usklajevati delne gibe (mdr koordinacija oko-roka)